Прачытай сам і перадай другому.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 18 (4578)

10 сакавіка 2021 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

САЛІДАРНАСЦЬ

Энтані БЛІНКЕН, дзяржсакратар ЗША:

«Будзем дабівацца вызвалення Калеснікавай, іншых палітвязняў Беларусі»

Адбылася віртуальная цырымонія ўручэння Міжнароднай жаночай прэміі за адвагу. Гэтую прэмію з 2007 года штогод уручае Дзяржаўны дэпартамент ЗША. Сярод сёлетніх лаўрэатак – палітзняволеная **Марыя Калеснікава**.

На цырымоніі выступілі дзяржаўны сакратар ЗША **Энтані Блінкен** і першая лэдзі Злучаных Штатаў **Джыл Байдэн**. Дзяржсакратар Блінкен падкрэсліў, што ЗША працягнуць дабівацца вызвалення ўсіх палітычных вязняў у Беларусі, у тым ліку Марыі Калеснікавай.

Джыл Байдэн сказала, што справядлівыя выбары ў Беларусі паспрыяюць узмацненню дэмакратыі ў ЗША. Яна адзначыла, што ў сучасным свеце праблемы не спыняюцца дзяржаўнымі межамі. *«Ваша змаганне – гэта наша змаганне»*, – сказала першая лэдзі ЗША, звяртаючыся да лаўрэатак прэміі.

«Напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў 9 жніўня 2020 года беларускія жанчыны сталі дамінантнай палітычнай сілай і рухальнай сілай грамадскіх перамен у Беларусі, у немалой ступені дзякуючы Марыі Калеснікавай, – гаварылася ў ранейшым паведамленні Дзярждэпартамента ЗША. – *Пасля таго як улады пасадзілі ў турму або выслалі трох самых папулярных апазіцыйных кандыдатаў-мужчын, Марыя і яе партнёры кінулі гістарычны выклік 26-гадоваму праўленню Аляксандра Лукашэнкі. Марыя, працягваючы заставацца тварам апазіцыі ўнутры Беларусі, мужна перажывае турэмнае зняволенне пасля спрэчных выбараў. Нягледзячы на сваё затрыманне, Марыя працягвае падтрымліваць дэмакратычны рух унутры Беларусі і служыць крыніцай натхнення для ўсіх тых, хто імкнецца заваяваць свабоду для сябе і сваіх краін».*

Акрамя Марыі Калеснікавай лаўрэатамі прэміі сталі грамадзянскія актывісткі з М'янмы, Камеруна, Кітая, Калумбіі, Дэмакратычнай Рэспублікі Конга, Гватэмалы, Ірана, Непала, Самалі, Іспаніі, Шры-Ланкі, Турцыі, Венесуэлы, а таксама пасмяротна сем актывістак з Афганістана, забітыя ў 2020 годзе.

У НУМАР!

Юрась ГУБАРЭВІЧ:

«Разлічваем на велізарную колькасць людзей…»

Кіраўнік руху “За свабоду” распавёў “Народнай Волі” пра тое, ці можа стаць святкаванне Дня Волі агульнанацыянальным мітынгам.

Учора ў Мінгарвыканкам была пададзена заяўка на правядзенне ў сталіцы масавага мерапрыемства, прысвечанага Дню Волі. Заяўка паступіла ад трох юрыдычных асоб – руху “За свабоду”, ГАА “БНФ “Адраджэнне” і Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада).

– Мэта мерапрыемства – святкаванне 103-х угодкаў з дня абвяшчэння БНР і ўзняцце тэмы нацыянальнага кансэнсусу па пытанні незалежнасці і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь, – кажа **Юрась ГУБАРЭВІЧ**. – Мы адмыслова ставім перад сабой мэту дамагчыся афіцыйнага дазволу на правядзенне акцыі, што дазволіць яе ўдзельнікам адчуваць сябе ў бяспецы.

– Дазвол на выкарыстанне якой пляцоўкі вы просіце ў гарадскіх улад?

– Паводле заканадаўства, мы не маем права разгалошваць дату, месца і час правядзення мерапрыемства, бо гэта аўтаматычна можа пацягнуць за сабой адмову ў задавальненні заяўкі. Адзінае, што магу сказаць: у выпадку станоўчага адказу мы можам разлічваць на велізарную колькасць удзельнікаў. Нават калі рашэнне па законе агучаць за пяць дзён да пачатку святкавання.

– У заяўцы павінна быць указана прыкладная колькасць людзей, якія могуць узяць удзел у акцыі. Якую лічбу вы называеце?

– Паколькі мы разлічваем на вялікую колькасць людзей, то заяўку падалі ад юрыдычных асоб, што дазваляе збіраць больш за тысячу чалавек. Дакладную колькасць удзельнікаў назваць не змагу, але гэта дастаткова вялікая лічба.

– Ці зможаце арганізаваць сапраўды агульнанацыянальны мітынг альбо гэта будзе традыцыйная акцыя апазіцыі, якая збярэ ўсяго некалькі тысяч чалавек?

– Выхад соцень тысяч чалавек не залежыць ад той лічбы, якая ўказана ў заяўцы. Тут будуць працаваць іншыя фактары. Паўтаруся: калі мерапрыемства дазволяць, то народу будзе шмат, бо тэма незалежнасці сёння надзвычай актуальная для многіх. Гэта звязана і са знешнімі пагрозамі, і з унутранай палітыкай.

Попыт у грамадстве на тое, каб быць пачутым, застаецца дастаткова высокі. Думаю, ён не меншы, чым у жніўні мінулага года. А тое, што зараз на вуліцу выходзіць не столькі людзей, колькі было ў жніўні альбо верасні мінулага года, – гэта выключна вынік тых рэпрэсій, якія зараз адбываюцца ў Беларусі.

– Калі збярэцца мала людзей, ці ёсць сэнс наогул ладзіць такія мерапрыемствы?

– Па-першае, я перакананы, што збярэцца шмат людзей. Па-другое, нават для тысячы чалавек павінна існаваць законная магчымасць выйсці і выказаць сваё меркаванне. Хаця беларусаў і гэтага пазбаўляюць.

– Ці здольны вы арганізаваць святкаванне чарговай гадавіны БНР такім чынам, каб надаць новы моцны імпульс пратэстнай актыўнасці грамадзян?

– Пратэстная актыўнасць нікуды не падзелася. Людзі па-ранейшаму вельмі негатыўна ўспрымаюць тое, што адбываецца ў Беларусі, але наша мэта – даць людзям выказацца і не панесці за гэта беспадстаўнае пакаранне.

– Ці будзе выкарыстоўвацца на мерапрыемстве бел-чырвона-белая сімволіка?

– У заяўцы мы адзначылі, што разам з плакатамі, расцяжкамі і гукаўзмацненнем мы плануем выкарыстоўваць і нацыянальную сімволіку.

Дарэчы, фармат мерапрыемства запланаваны дастаткова шырокі – ён уключае ў сябе і шэсце, і мітынг-канцэрт.

– Што будзеце рабіць, калі вам адмовяць?

– Рашэнне на гэты конт мы яшчэ не прынялі…

Сяргей ЗАБЛОЦКІ.

РАЗБОР ПАЛЁТАЎ

Аляксандр ЯРАШУК:

«Пакуль нарвежцы ў Беларусі, страйкамаўцы ў бяспецы…»

Старшыня Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў распавёў “Народнай Волі”, чаму іх арганізацыя выступае за тое, каб нарвежцы заключылі кантракт з “Беларуськаліем”, пра канфлікт з “некаторымі асобамі” і абвінавачанні ў свой адрас.

Нагадаем, што нарвежская кампанія Yara – адзін з буйнейшых сусветных пастаўшчыкоў мінеральных угнаенняў і адзін з ключавых кліентаў Беларускай калійнай кампаніі.

Yara падкрэслівала, што з'яўляецца прыхільнікам ўсеагульных правоў чалавека і падтрымлівае Вярхоўнага камісара ААН па правах чалавека ў яе асуджэнні парушэння правоў чалавека ў Беларусі. Апошнім часам кампанія з Нарвегіі імкнулася дасягнуць пазітыўных змен праз дыялог з кіраўніцтвам Беларускай калійнай кампаніі і “Беларуськалія”.

Не так даўно страйкам “Беларуськалія” зноў звярнуўся да нарвежскай кампаніі з просьбай не падпісваць кантракт да выканання кіраўніцтвам прадпрыемства вылучаных страйкамаўцамі патрабаванняў.

А днямі стала вядома, што Беларускі кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў (БКДП) зацікаўлены ў дзейнасці Yara International на беларускім рынку, бо кампанія з'яўляецца *“ўзорам паводзін сацыяльна адказнай кампаніі”*. Некаторыя адразу ж назвалі БКДП *“памагатымі рэжыму”*, якія здрадзілі інтарэсам страйкамаўцаў…

– Асобныя людзі ад імя страйкама “Беларуськалія” насамрэч дасылаюць крытычныя стрэлы ў наш бок, хаця, на вялікі жаль, не ўлічваецца меркаванне ўсіх страйкамаўцаў, – кажа **Аляксандр ЯРАШУК**. – Мы спакойна да гэтага ставімся і ведаем: альтэрнатывы таму, што мы прапанавалі, няма і быць не можа. Трэба разумець: пакуль нарвежская кампанія прысутнічае на рынку Беларусі, страйкамаўцы знаходзяцца ў бяспецы.

Мая асабістая адказнасць палягае ў тым, каб заўтра страйкамаўцаў не арыштавалі і не кінулі за краты за тое, што яны заклікалі да скасавання кантракта. У такім выпадку ўсіх сабак могуць павесіць на іх.

Дарэчы, мы атрымлівалі не толькі абвінавачанні ў свой адрас у тым, што сталі “памагатымі рэжыму”, але і мноства слоў падтрымкі ад розных міжнародных арганізацый і структур.

– Нарвежцы пакуль не вызначыліся з падпісаннем новага кантракта?

– Дзякуй Богу, што Yara вытрымала ціск, які ідзе на яе. На гэтым тыдні на “Беларуськалій” прыязджае з нарвежскай кампаніі група экспертаў па бяспецы працы, яны падрыхтуюць прыезд на прадпрыемства сур'ёзных прадстаўнікоў з Глабальнага саюза IndustriALL.

У такім выпадку мы маем гарантыю, што страйкамаўцаў не арыштуюць і яны будуць у сваіх сем'ях. Акрамя таго, разам з нарвежцамі мы прымусім кіраўніцтва “Беларуськалія” аднавіць на працы тых, хто хоча гэтага.

Напэўна, ні для кога не сакрэт, у якім цяжкім стане знаходзіцца страйк: людзі не працуюць, фонды, якія дапамагаюць звольненым рабочым, таксама абмежаваны ў сродках. Таму, як мне падаецца, страйк знаходзіцца ў тупіковым становішчы, і трэба рабіць нейкія захады, каб выйсці з яго.

Адзін з такіх захадаў – аднаўленне рабочых на працы, выплата ім кампенсацый і прызнанне таго, што рабочыя ў Беларусі маюць права на страйк. У тым ліку і на палітычны.

Таму, калі намі прымалася заява, мы ведалі, на што ішлі. Нехта павінен быў гэта зрабіць. Нельга было пакідаць без наступстваў той ціск, які пайшоў апошнім часам на нарвежскую кампанію, які пачаўся ў СМІ, з боку ў тым ліку і асобных структур апазіцыі, якія знаходзяцца ў бяспецы за мяжой.

Нагадаю, што Yara – адзіная замежная кампанія, якая працуе ў Беларусі і ставіць перад беларускімі партнёрамі ў якасці умоў, неабходных для далейшага працягу супрацоўніцтва, захаванне імі правоў чалавека і правоў працоўных. І за гэта яшчэ напоўніцу атрымала. Нарвежцам нават ішлі пагрозы, пасля чаго служба аховы Yara вымушана была выставіць ахову для кіраўнікоў кампаніі і іх сем'яў. Хіба гэта нармальна, калі адна дыктатура змяняе другую? Хтосьці павінен быў спыніць гэтае паляванне на ведзьмакоў. І гэта зрабілі мы.

– А як у такім выпадку быць з патрабаваннямі страйкамаўцаў “Беларуськалія” да кіраўніцтва прадпрыемства? Вы іх не падтрымліваеце?

– Мы цудоўна ведаем пра галоўнае патрабаванне ўсіх тых, хто са жніўня ўдзельнічае ў пратэстах, – каб Лукашэнка пакінуў сваю пасаду. Няўжо нарвежская кампанія вырашыць гэта пытанне?

І яшчэ. Я двойчы за апошні час быў у Салігорску, сустракаўся з прадстаўнікамі страйкама. Каля 60 чалавек былі на сустрэчы. Мы лічым сябе адным з ініцыятараў страйку, там шмат сябраў незалежнага прафсаюза. І менавіта нашы сябры стаяць на ўзважанай пазіцыі – што трэба падтрымліваць кампанію Yara.

Паўтаруся: як толькі сарвецца кантракт, адразу абвінавацяць у гэтым страйкамаўцаў, і ім свеціць рэальны арышт. Зараз людзі атрымліваюць суткі арышту і штрафы, але ж, дзякуй Богу, пакуль надоўга нікога не пасадзілі. У гэтым і палягае наша адказнасць.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

100 РАДКОЎ

Міхася СКОБЛЫ

«На падлогу тварам уніз!»

Не трэба быць асабліва назіральным, каб заўважыць відавочнае: з жыцця беларусаў знік святочны настрой. Растаў, выпарыўся, як туман у лагчыне перад спякотным днём. Святы ў календары засталіся, а настрой святочны прапаў. Вось і нядаўняе 8 Сакавіка, нягледзячы на тры выхадныя дні, прайшло неяк нязвыкла будзённа. Паныла спяшаліся на вуліцах мужчыны з букетамі. Паныла піхалі перад сабою возікі з прадуктамі для святочнага застолля маладзіцы ў супермаркетах. Паныла віншаваў сваіх работніц па БТ дырэктар нейкага завода.

Прычына гэтай паўсюднай паныласці адна – той тэрор, які распачала дзяржава супраць свайго ж народа. Ён працягваецца месяц за месяцам, ужо больш за паўгода, і, як выглядае, ніхто з улад ашалелую рэпрэсіўную машыну спыняць не збіраецца. Людзей хапаюць на вуліцах, у працоўных кабінетах, у крамах, у электрычках, ва ўласных хатах і кватэрах. Людзей розных прафесій, розных сацыяльных становішчаў, розных узростаў. Хапаюць – напаказ – масава, публічна і жорстка. Каб застрашыць прысутных, каб тыя ведалі, што заўтра можа прыйсці іхняя чарга. Жывучы ў такім напружаным чаканні, святочнага настрою і дома не знойдзеш, і ў суседа не пазычыш. Як спрадвеку казалі ў народзе: не да каляды, калі поўна хата бяды.

7 сакавіка напоўнілася бядой хата выкладчыцы Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта транспарту **Валерыі Дзяцук**. З самага ранку, калі сям'я яшчэ спала, у яе кватэру ўварваліся амапаўцы ў балаклавах. З крыкамі “Всем лежать! Работает ОМОН!” яны паклалі мала што цямячых спрасоння людзей на падлогу тварамі ўніз. Проста ў бялізне. Не даючы падняць галоў. Гаспадыня паспрабавала высветліць асобы нападнікаў, але, атрымаўшы ўдар па галаве, страціла прытомнасць. Правёўшы з яе мужам і сынам “прафілактычную” гутарку (“вся ваша семья у нас на крючке, всех посадим”), амапаўцы вывелі трохі акрыялую і заплаканую Валерыю Дзяцук з кватэры і звезлі з сабой.

Прачытаўшы такое ў крымінальнай хроніцы, абывацель падумае, што ў Гомелі быў высачаны і схоплены сацыяльна небяспечны злачынца, злачынца-макрушнік ці наркакур'ер. Але 66-гадовая Валерыя Дзяцук – паважаны ў горадзе чалавек, законапаслухмяная грамадзянка, кандыдат хімічных навук, выкладчыца дзяржуніверсітэта! Ніколі раней яна не прыцягвалася ні да крымінальнай, ні да адміністрацыйнай адказнасці. Паводле слоў яе сына, амапаўцы адразу ж запатрабавалі матчын смартфон і там нібыта знайшлі шуканае “злачынства” – каментарый пад нейкім пастом у сацыяльных сетках.

Ступень вінаватасці ці невінаватасць жанчыны павінен вызначыць суд, але хто даў права амапаўцам біць і зневажаць чалавека (хай сабе і ў нечым падазраванага) ва ўласнай кватэры? Ці ўжо прэзумпцыя невінаватасці ў нас таксамаператварылася ў фігавы лісток? Ці начальнік Гомельскага АМАПа падпалкоўнік **Міхаіл Дамарнацкі** спадзяецца такім чынам зарабіць генеральскія пагоны, як яго асабліва заўзятыя падчас хапуноў мінскія калегі?

“Всем лежать!” – самая распаўсюджаная апошнім часам і любімая сілавікамі каманда. У сеціве можна напаткаць дзясяткі відэаролікаў, на якіх напалоханыя грознымі воклічамі, збітыя з панталыку людзі (у краме, на тратуары, у дворыках пастарункаў) ляжаць ніцма, а між імі, як чорныя крумкачы між палеглымі на полі бітвы, паходжваюць ап'янелыя ад уласнай зверхнасці і ўседазволенасці істоты з дубінкамі.

“Всем лежать!” – такі мэседж зранку да вечара даносяць да народа БТ і ўсе астатнія дзяржаўныя СМІ. Відаць, у разуменні мукавозчыкаў і азаронкаў ляжачы народ і ёсць вяршыняй стабільнасці ў “сильной и процветающей” Беларусі.

“Всем лежать!” – палохае небаязлівае (падазрона доўга небаязлівае) грамадства новапрыняты прававы кодэкс з яго пасуровелымі артыкуламі і фантастычнымі штрафамі.

Нават той, з-за прыхамаці якога “не отдать любимую” ўжо больш за паўгода ўсю краіну калоціць і трасе нечуваная раней калатнеча, неяк у прыпадку шчырасці заявіў, што сыдзе са сваёй пасады толькі тады, калі дарэшты ўціхамірацца пратэсты. Гэта значыць, калі ўсе бязмоўна лягуць ніцма з рукамі на патыліцы.

Але гэта чарговы блеф. Пад ляжачы камень, як вядома, і вада не цячэ. Так і “пад ляжачы народ”, як сведчыць настаўніца жыцця Гісторыя, свабода ніколі не прыходзіць.

ЛІСТ З РЭДАКЦЫІ

Разам уратуем «Народную Волю»!

Паважаныя чытачы!

Шаноўныя валанцёры!

У чарговы раз вымушаны звярнуцца да Вас з просьбай. Паколькі да гэтага часу ўлады не знялі блакаду з друкарні, не дазваляюць распаўсюджваць газету праз «Белпошту» і «Белсаюздрук», «Народная Воля» працягвае выходзіць толькі ў электронным варыянце. Але гэта, на жаль, не спрыяе вырашэнню фінансавай праблемы. Вось чаму мы і сёння кажам: дапамажыце, калі ласка! Толькі разам мы зможам уратаваць «Народную Волю», галоўная місія якой – даносіць людзям **ПРАЎДУ.**

Ёсць некалькі спосабаў пералічэння грашовых сродкаў (даём у рускамоўным варыянце).

1.Через ЕРИП:

СМИ – буква Н – Народная Воля – Добровольные взносы.

2.Через БАНК:

ИЧУП «Народная Воля». 220030 г.Минск, ул.Энгельса, 34а

р/с BY08 PJCB 3012 0065 3510 0000 0933, Код PJCBBY2X, ЦБУ 113 «Приорбанк» ОАО, г.Минск

УНП 100961759, ОКПО 37381505

2.Подписаться на PDF-версию газеты «Народная Воля» можно на сайте *belpressa.by*.

З надзеяй, шаноўныя прыхільнікі свабоднага слова, на ўзаемаразуменне.

Вы – з «Народнай Воляй», «Народная Воля» – з Вамі!

Народная Воля http://www.nv-online.info 10 САКАВІКА 2021 г.

СІТУАЦЫЯ

Горкі роздум прафесара Мурашова

З прафесарам кафедры журналістыкі Гродзенскага ўніверсітэта імя Янкі Купалы ***Аляксандрам Мурашовым****, які адпрацаваў у ВНУ 12 гадоў, не працягнулі кантракт. 25 сакавіка ён, бадай, папоўніць шэрагі беспрацоўных. Студэнты аб'явілі збор подпісаў за яго аднаўленне на працы. Прафесар у роздуме.*

«Беларусь стала маёй духоўнай Радзімай»

Аляксандр Мурашоў – грамадзянін Расіі, у Беларусі мае від на жыхарства. У Гродна ён прыехаў 12 гадоў таму. Спачатку выкладаў у ГрДУ ў якасці запрошанага прафесара, а ў 2008-м пераехаў у горад над Нёманам на сталае жыхарства.

Ён абсалютна адкрыты чалавек, не хаваючы эмоцый, распавядае, як палюбіў Гродна, чаму яму падабаюцца беларускія студэнты – цікаўныя, дасціпныя, неверагодна разумныя і талковыя. Ён добра арыентуецца не толькі ў ваколіцах Гродна, аб'ездзіў усю Беларусь і нават праводзіў экскурсіі ў Нясвіжы; ведае грыбныя мясціны, у яго тут шмат сяброў і знаёмых.

– *Беларусь без перабольшвання стала маёй духоўнай Радзімай,* – кажа Мурашоў. – *Я напісаў тут кніжак больш, чым у Расіі. Прыехаўшы ў Беларусь, я ўбачыў новую цывілізацыю, іншую культуру. Для мяне гэта было нешта кшталту шоку.*

«Я вас абвінавачваю...»

Тое, што ў нашай краіне многае адбываецца зусім не так, як паказваюць па тэлевізары, Аляксандр Мурашоў пачаў заўважаць падчас мінулых прэзідэнцкіх выбараў.

– *Я ўжо ведаў пра справу прафесара Шведа і іншых гісторыкаў, якія зніклі з універсітэта,* – сумна заўважае выкладчык. – *І з гэтай нагоды пачаў губляць натхненне.*

Два гады таму А.Мурашоў напісаў ліст Лукашэнку, які, праўда, не адаслаў, а паклаў у шафу. Ліст праляжаў паўтара года, прафесар спадзяваўся, што ўсё яшчэ зменіцца, але надзеі не спраўдзіліся.

– *У маі 2020 года я дапісаў свой ліст Лукашэнку і змясціў яго ў "Фэйсбуку"*, – распавядае выкладчык.

У лісце гучала адкрытая крытыка палітыкі беларускага прэзідэнта. Дарэчы, ліст пачынаўся так: *"Грамадзянін Лукашэнка! Некалі найбольш гарачы і аддань ваш прыхільнік і па-ранейшаму чалавек, закаханы ў Беларусь, я вас абвінавачваю..."*

Абвінавачанняў было дзесяць: *"ва ўсталяванні рэжыму асабістага адзінаўладдзя, непадкантрольнага народу, у сістэматычным парушэнні правоў і свабод грамадзян, у пастаяннай хлусні, ва ўтойванні лічбаў і фактаў, якія характарызуюць сапраўднае становішча спраў у краіне"* і г.д.

Пасля гэтага пасыпаліся характэрныя тэлефанаванні, выкладчыку напорыста тлумачылі, што *"так думаеце толькі вы, а беларусы так не думаюць"*. Пазней Мурашоў выдаліў свае запісы з сеціва, бо баяўся, каб праз гэты зварот не пацярпелі яго калегі і студэнты. Аднак ад сваёй грамадзянскай пазіцыі не адмаўляецца.

– *Так, некалі я захапляўся Лукашэнкам, быў адданы яму, а цяпер, лічу, здраджаны ім,* – упэўнена кажа прафесар.

Жнівень мінулага года пацвердзіў, што так думае не толькі Мурашоў. Тэлефанавалі яго студэнты і расказвалі, як уцякалі ад АМАПа з выбарчых участкаў, дзе працавалі назіральнікамі. Сам удзельнічаў у дэманстрацыях, бачыў усё тое, што адбывалася на гродзенскіх вуліцах...

– *Я асабіста ведаю настаўнікаў, якія былі членамі выбарчых камісій і якія цяпер адчуваюць сябе абсалютна нікчэмнымі людзьмі з-за таго, што не змаглі супрацьстаяць фальсіфікацыям, ім прыкра глядзець у вочы дзецям,* – з горыччу кажа прафесар.

«Не з тым ухілам працуеце, прафесар»

Месяц таму Мурашову намякнулі, што яму варта зняць сваю кандыдатуру з конкурсу на пасаду прафесара: *"Есть мнение, что вы этот конкурс не пройдете"*. Цікава, што напярэдадні абмяркоўвалі яго адкрытую лекцыю, і, як кажа спадар Аляксандр, столькі добрых слоў у свой адрас ён не чуў ніколі ў жыцці.

Затым прафесару адкрыта сказалі забраць заяву і не ўдзельнічаць у конкурсе, але ён адмовіўся. На чарговым пасяджэнні кафедры адміністрацыя факультэта ў колерах распісвала, наколькі важны і патрэбны другі кандыдат на пасаду прафесара, а пра Мурашова казалі толькі яго калегі.

Затым адбылося пасяджэнне кадравай камісіі, і, паводле слоў прафесара, ён пачуў пра сябе столькі, колькі не ведаў і сам. Даведаўся, што ў яго адсутнічае навуковая школа, не ўстаноўлены сувязі з вышэйшымі ўстановамі іншых краін, няма аспірантаў, якія абараніліся.

– *А адзін з членаў кадравай камісіі запытаўся, як я бачу сваю работу па патрыятычным выхаванні студэнтаў,* – згадвае Мурашоў. – *Я адказаў адным словам: ніяк.*

Прафесар Мурашоў быў шчыра здзіўлены такому пытанню, бо, паводле яго пераканання, выкладчык ВНУ павінен перш-наперш даваць студэнтам веды па сваім прадмеце.

– *Выкладчык – гэта прыклад для студэнтаў,* – упэўнены спадар Аляксандр. – *Калі ён любіць краіну, у якой знаходзіцца, і перыядычна ўзгадвае аб гэтым у сваіх курсах, то такім чынам і падае прыклад патрыятызму.*

Калі стала вядома, што кантракт з Аляксандрам Мурашовым не будзе працягнуты, яго студэнты аб'явілі збор подпісаў з патрабаваннем пакінуць на кафедры любімага выкладчыка. Але ж вядома, як кіраўніцтва ўніверсітэта ставіцца да іх меркавання…

Міхал КАРНЕВІЧ.

РЭБУС

80 АРГАНІЗАЦЫЙ, якія падпарадкаваны Кіраўніцтву справамі прэзідэнта Беларусі

Кіраўніцтва справамі прэзідэнта Беларусі падпарадкавана непасрэдна Лукашэнку, і, верагодна, грошы, якія беларусы пакідаюць у фірмах, што належаць гэтаму суб'екту гаспадарання, ідуць у тым ліку сілавікам.

Натуральна, кожны сам вырашае, што яму рабіць, куды хадзіць, дзе есці і як бавіць свой час, але нельга не ўлічваць і тое, што калі вы ў краме купіце ваду «Баравая», малако «Ле Шале» і «Малочны гасцінец», курыныя яйкі «Златка», сасіскі і каўбасу «Пікант», сыр і масла «Шчодрая Масленіца» ну і квіток «Ваша лато», то 100 працэнтаў вашых сродкаў пойдуць на падтрымку структур, якія напрамую падпарадкоўваюцца Кіраўніцтву справамі прэзідэнта.

Выставачныя цэнтры і КЗ
- Палац Рэспублікі.
- КЗ «Мінск».
- «Белэкспа».

Турбізнес:
- Дзяржаўнае прадпрыемства «Цэнтркурорт».
- Рэспубліканскі гарналыжны цэнтр «Сілічы».
- Дзіцячы аздараўленчы лагер «Планета».
- Санаторый «Баравое».
- Санаторый «Прыазёрны».
- Санаторый «Сосны».
- Санаторый «Юнацтва».
- Санаторый «Беларусь», Друскінінкай (Літва).
- Санаторый «Белая Русь», Туапсэ (Расія).
- Санаторый «Белоруссия», Ялта (Крым).
- Санаторий «Беларусь», Юрмала (Латвія).
- Санаторый «Беларусь», Сочы (Расія).
- Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Комплекс па аказанні паслуг імя П.М.Машэрава».

Ахова здароўя:
- Дзяржаўныя аптэкі «Беллекацэнтр».
- Цэнтр гігіены і эпідэміялогіі.
- Рэспубліканскі клінічны медыцынскі цэнтр.

Гандаль:
- Дзяржаўнае прадпрыемства «Беларусьгандаль» (крамы сеткі «АМАТЫСТА», вада «Баравая», лыжы і мэбля «Целяханы»).
- Вытворча-гандлёвы і гасцінічны комплекс «Кастрычніцкі» (рэстаран «Застолле», кафэ «Мінск», «Веста», «Манетны двор», «Меркурый»).
- «Лідо».
- Дыпмаркет (крамы DUTY FREE ў Нацыянальным аэрапорце «Мінск»).
- Гандлёвы дом «Усходні» (сетка канфіскатаў «Ваш выбар»).
- Гандлёвая сетка «Ваш выбар».
- Рэстаран «Родны Кут».
- Кафэ «Спатканне».
- Кафэ-шашлычная «Тры мушкецёры».
- «Палескія сувеніры».
- Гандлёвае прадпрыемства «Спадчына-Ваўкавыск».
- ГЦ «Кірмаш» (гандлёвая сетка «Кірмаш»).

Прамысловасць:
- Дзяржаўнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
- Мінская друкарня (друк упаковак для прадуктаў харчавання, тытунёвых вырабаў, фармацэўтычных і прамысловых тавараў).
- Дзяржаўная лесагаспадарчая ўстанова «Краснасельскае».
- Дзяржаўная лесагаспадарчая ўстанова «Цяцерынскае».
- Белмастацпромыслы.
- ААТ «Мэбля Інтэр'ер цэнтр».
- Навукова-вытворчае рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства беларускіх народных рамёстваў «Скарбніца».
- Пінская фабрыка мастацкіх вырабаў «Крыніца Палесся».
- Аршанская фабрыка мастацкіх вырабаў.
- Гомельская фабрыка мастацкіх вырабаў «Любна».
- Хойніцкая фабрыка мастацкіх вырабаў.
- Слонімская фабрыка мастацкіх вырабаў.
- Мазырская фабрыка мастацкіх вырабаў.
- «Фабрыка мастацкіх вырабаў» г.Бабруйск.
- Магілёўская фабрыка мастацкіх вырабаў.
- Брэсцкая фабрыка сувеніраў «Славянка».
- Прадпрыемства мастацкіх вырабаў «Слуцкія паясы».
- Белмастацкераміка.
- Пінскі мясакамбінат.
- ААТ «Баранавіцкая птушкафабрыка».
- «Малочны гасцінец» (малочныя прадукты «Малочны гасцінец» і «Ле Шале»).
- Пружанскі малочны камбінат.
- Будаўніцтва і ЖКГ.
- Галоўнае ўпраўленне капітальнага будаўніцтва (арэнда памяшканняў, суправаджэнне ў будаўніцтве).
- Рамонтна-будаўнічы трэст (будаўніча-мантажныя работы, арэнда памяшканняў і будаўнічыя канструкцыі).
- Галоўнае гаспадарчае ўпраўленне (швейная атэлье «LineA», інтэрнэт-правайдар «BELISP», web-студыя «7px», рэклама на сайце bc.by, абутковае атэлье Sabo, страхаванне, салоны прыгажосці «Masks», цырульні «Любаша», салярый, пральня, медыярэклама, хостынг і трэнажорная зала).
- Дыпсэрвіс (Dipservice Hall, Комплекс «Крылова», Комплекс «Сцяпанка»).
- БелЭЗ (Цэнтр прыгажосці «Твая тэрыторыя», вытворчасць вокнаў, дзвярэй, мэблі).
- Беларускі інстытут будаўнічага праектавання.

Сельская гаспадарка:
- ААТ «Александрыйскае» (сетка крам «Александрыя», вытворчасць мяса, рыбы, яблыкаў і грыбоў).
- ААТ «Васілішкі» (свініна і ялавічына, паўфабрыкаты і субпрадукты, рыба, яблыкі, ягады, малако, збожжа, хлеб і хлебабулачныя вырабы. Камбікорм для буйной рагатай жывёлы, свіней і рыбы).
- ААТ «Цяплічны камбінат Мачулішчы» (гандлёвая сетка, вытворчасць гароднiны).
- ААТ «Ціхінічы» (вытворчасць бульбы і яблыкаў).
- ААТ «ААБ-Агра Гарадзец» (вытворчасць мяса і малака).
- ЗАТ «ААБ-Агра Кухцічы» (вытворчасць мяса і малака).
- Рэспубліканскае даччынае ўнітарнае сельскагаспадарчае прадпрыемства «Усход» (Сыр «Мірскі»).

Гасцініцы і гатэлі:
- Гатэль «Мінск».
- Гасцініца «Планета».
- Гасцінічны комплекс «Юбілейны».
- Гасцініца «Прэзідэнт-Гатэль».

Нацыянальныя паркі:
- Нацыянальны парк «Белавежская пушча».
- Бярэзінскі біясферны запаведнік.
- Нацыянальны парк «Браслаўскія азёры».
- Нацыянальны парк «Прыпяцкі».
- Нацыянальны парк «Нарачанскі».

Іншыя сферы дзейнасці:
- «Белтрансспецаўта» (аўташкола «Белтрансспецаўта», дыягнастычная станцыя №20).
- Закрытае акцыянернае страхавое таварыства «Прамтрансінвест» (страхавая кампанія «Прамтрансінвест»).
- «Беларускія латарэі» (латарэі «Ваша лато» і «Пяцёрачка», анлайн-латарэя belbet, тыражныя латарэі, імгненныя латарэі).
- «Белзамежгандаль» (гандаль нафтапрадуктамі).
- ААТ «Гандлёва-лагістычны цэнтр «Азярцо-лагістык» (траспартныя і лагістычныя паслугі).

Скажыце, калі ласка, у якой яшчэ краіне ў прамым падпарадкаванні Кіраўніцтва справамі прэзідэнта знаходзіцца столькі гаспадарчых суб'ектаў? Атрымліваецца, што ў нас дзяржава ў дзяржаве? Хто кантралюе дзейнасць гэтых апекаваных вышэйшай уладай структур? Як яны ўпісваюцца ў агульную эканамічную сістэму Беларусі? Шмат іншых пытанняў узнікае, калі знаёмішся са спісам, які прапанаваны ўвазе чытачоў.

СОЛИДАРНОСТЬ

В Вильнюсе прошел марш в поддержку политзаключенных белорусок

В Вильнюсе прошел марш в поддержку белорусок, которые находятся в заключении по политическим мотивам. Накануне 8 Марта люди вышли на центральные улицы с цветами и портретами женщин, подвергшихся репрессиям со стороны белорусских властей.

В выходные дни акции в поддержку белорусок также прошли во Вроцлаве, Осло, Дрездене, Белостоке, Варшаве.

По информации правозащитников, в Беларуси статус политзаключенной имеют 38 женщин, как минимум 49 находятся в местах заключения или под домашним арестом и не менее 75 – в статусе подозреваемых по уголовным делам. С начала избирательной кампании 2020 года против женщин в Беларуси заведено как минимум 141 уголовное дело.

РАЗБОР ПАЛЁТАЎ

Аляксандр ЯРАШУК: «Пакуль нарвежцы ў Беларусі, страйкамаўцы ў бяспецы…»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

– Тады сам па сабе страйк можна лічыць бессэнсоўным?

– Са страйкам трэба працаваць. Там, безумоўна, розныя людзі, і мы з павагай і захапленнем назіралі за тымі, хто ўваходзіў у страйк. Кожны такі ўчынак ўзрывае падмурак рэжыму.

Але што далей? У страйку ўдзельнічае каля 130 чалавек, і на працу "Беларуськалія" гэта ніякім чынам не ўплывае. Прадпрыемства як працавала, так і працуе. Як утрымліваць страйк? Хто будзе гэта рабіць? Тыя, хто заклікае нарвежскую кампанію не падпісваць кантракт? Падбухторваць – самае лёгкае рашэнне. А хто возьме на сябе адказнасць за лёсы людзей, якія застануцца без працы?

Таму трэба разумець, што і Беларускі кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў, і страйкамаўцы знаходзяцца на адным баку барыкад. Але рашэнні трэба прымаць разумныя.

– Лідар страйкама "Беларуськалія" Анатоль Бокун таксама выступае за тое, каб Yara не падпісвала кантракт з беларускім прадпрыемствам. Вам вядома яго пазіцыя?

– Хачу сказаць, што я да Анатоля стаўлюся з выключнай павагай. Гэта вельмі прынцыповы чалавек, але, як мне падаецца, ён таксама знаходзіцца пад уплывам пэўных эмоцый.

Падчас нашых апошніх сустрэч я казаў яму: "Толя, мы на адным баку, ты не павінен у нас сумнявацца". Я ведаю, былі планы, што Yara пакіне Беларусь, страйкамаўцаў арыштуюць і можна будзе цалкам зачысціць на "Беларуськаліі" пляцоўку.

Таму я хацеў бы папрасіць Анатоля Бокуна, каб страйкам не быў марыянетачным і не ўдзельнічаў у чужых сцэнарыях. Імі, здаецца, маніпулююць. Разумееце, калі доўга глядзець у люстэрка таталітарызму, то з часам і сам становішся носьбітам таталітарнага мыслення.

Калі нарвежцы не падпішуць кантракт, то што, гэта вырашыць праблемы страйкамаўцаў? Ніякім чынам.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

РЭПРЭСІІ

Вынесены адзін з самых суровых выракаў за паслявыбарныя пратэсты

У Мінскім гарадскім судзе разгледжана справа ў дачыненні да 45-гадовага бізнесмена **Аляксандра Троцкага**. Суддзя **Сяргей Хрыпач** прызнаў яго вінаватым і пакараў 10 гадамі зняволення ў калоніі ўзмоцненага рэжыму за наезд на супрацоўніка ДАІ. Акрамя таго, Троцкі мусіць выплаціць пацярпеламу інспектару 10 тысяч рублёў кампенсацыі.

Гэта адзін з двух самых суровых выракаў, які вынеслі ў сувязі з пратэстамі супраць рэжыму Лукашэнкі, што пачаліся 9 жніўня 2020 года. Такое ж пакаранне прызначыў Брэсцкі абласны суд **Аляксандру Кардзюкову**, якому далі 10 гадоў за нібыта замах на забойства сілавіка.

Пракурор **Антон Цюменцаў** прасіў для Аляксандра Троцкага 11 гадоў зняволення ў калоніі ўзмоцненага рэжыму.

Суд над Аляксандрам Троцкім.

RFERL (RFE/RL)

У апошнім слове Аляксандр Троцкі паўтарыў, што спалохаўся нападу невядомых у чорным, бо якраз з'явіліся відэа збівання мірных людзей, ён гэтыя відэа бачыў і стараўся такога пазбегнуць. Троцкі папрасіў прабачэння ў сваякоў і знаёмых, у тым ліку ў 40 работнікаў сваёй фірмы. Пра пацярпелага ў апошнім слове Троцкі нічога не сказаў. Пасля агучвання прысуду Аляксандр заявіў, што будзе абскарджваць яго.

Сваякі спадзяваліся на апраўданне

Жонка Аляксандра Троцкага да апошняга спадзявалася на апраўдальны вырак.

– *Хацелася верыць у справядлівасць*, – сказала **Ірына Троцкая** і расплакалася. Сабраўшыся з сіламі, жанчына дадала: – *Мой муж – вопытны кіроўца, ён не збіраўся на кагосьці наязджаць. Мяркую, супрацоўнік ДАІ сам скокнуў на капот. Ён жа прызнаваў у судзе, што парушыў інструкцыю, не павінен быў стаяць побач нават з дзверцамі, не тое што перад капотам. Калі на мужа наставілі зброю невядомыя, ён сапраўды мог спалохацца.*

Жанчына сказала, што прысуд абавязкова будзе абскарджаны.

Сын Троцкага таксама заўважыў, што супрацоўнік ДАІ парушыў службовую інструкцыю пасля таго, як спыніў аўтамабіль, у якім ехаў ягоны бацька.

– *На маю думку, справа не цягне нават на непадпарадкаванне, а не тое што на замах на забойства. Юраў сам прызнаў у судзе, што стаяў перад капотам, дзе стаяць нельга. Сведкі-міліцыянеры пацвярджалі, што кіроўца як крануўся, вывернуў руль налева, хацеў аб'ехаць супрацоўніка ДАІ, дык як той аказаўся на капоце, калі не сам на яго заскочыў?* – пытаецца **Даніла Троцкі** і заўважае: у справе не аказалася ніводнага відэа падзей 12 жніўня на праспекце Пераможцаў, якія адбыліся з удзелам яго бацькі: – *Колькі ў тым месцы на праспекце відэакамер, і раптам ніводная не працавала. І відэарэгістратары чамусьці аказаліся адключаны. Абарона запытвала відэа, але адказалі, што ўсе не працавалі. Як такое можа быць?*

Сяброўка суцяшае Ірыну Троцкую.

Даніла Троцкі не выключае, што з дарожнага інцыдэнту з удзелам яго бацькі зрабілі гучны крымінал наўмысна.

– *Яны ж кажуць пра больш як 200 нападаў на міліцыянераў, чаго вартыя гэтыя напады, мы сёння бачым.*

Траўмы Аляксандра Троцкага пасля затрымання сілавікамі.

Што вядома пра інцыдэнт і абвінавачанне

Інцыдэнт адбыўся 12 жніўня на праспекце Пераможцаў у Мінску, дзе праваахоўнікі ў балаклавах і са зброяй спынялі для праверкі аўтамабілі. Паводле меркавання дзяржаўнага абвінаваўцы, у судзе даказалі злачынныя дзеянні падсуднага Троцкага і ягоны намер менавіта забіць супрацоўніка ДАІ.

Былы топ-менеджар банка «МТБ» Аляксандр Троцкі сцвярджае, што з'ехаў з месца, дзе яго спынілі людзі са зброяй, бо яны не назваліся, не сказалі прычыну спынення аўтамабіля і наставілі на яго зброю, а ён спалохаўся за сваё жыццё. Паводле слоў падсуднага, ён наехаў на маёра ДАІ выпадкова і гатовы кампенсаваць нанесеную шкоду.

Пацярпелы **Уладзімір Юраў** падчас інцыдэнту атрымаў траўмы нагі, якія экспертыза прызнала няцяжкімі. Пацярпелы запрасіў 20 тысяч рублёў кампенсацыі ад Троцкага. Пракурор іск падтрымаў і прасіў задаволіць яго "з улікам разумнасці".

Абаронца Аляксандра Троцкага адвакат **Яўген Маслаў** у спрэчках даказваў, што ягоны падабаронны не меў намеру замахвацца на жыццё супрацоўніка ДАІ і не нападаў на яго, а з'ехаў таму, што моцна спалохаўся за свае жыццё, калі на яго наставілі зброю і былі гатовы страляць. Паводле перакanання абаронцы, у выстаўленым Троцкаму цяжкім абвінавачанні ў замаху на жыццё міліцыянта ён не вінаваты.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Борис ЖЕЛИБА, профессор, доктор экономических наук

За чьи деньги удерживаются на плаву убыточные заводы?

Не секрет: большое количество крупных государственных предприятий Беларуси уже много лет подряд фактически работают в убыток. Бюджетными дотациями, займами, директивными льготными кредитами власти удерживают их на плаву. Однако дальнейшее их содержание за счет бюджета, а точнее за счет налогов миллионов людей, в конечном счете может обернуться тяжелыми последствиями.

Немного конкретики. Еще в 2015 году ОАО «Гомсельмаш» были предоставлены бюджетные займы в валюте на сумму 297 млн долларов. Средства были получены через выпуск Минфином валютных государственных долгосрочных облигаций, которые купили «Беларусбанк», «Альфа-Банк», «Белвнешэкономбанк» (ныне «БелВЭБ») и «Белгазпромбанк». Другими словами, министерство занимало у банков, чтобы оказать бюджетную поддержку «Гомсельмашу». Облигации, как, соответственно, и займы, должны были погашаться в 2019–2022 годах. Однако ввиду финансовой несостоятельности «Гомсельмаша» сроки возврата займов отнесены до 2029 года. Кроме того, предприятие получило отсрочки списания убытков по курсовым разницам до конца 2025 года. В 2020 году Госкомитет по имуществу Беларуси выставил на продажу по конкурсу 49,9 процента акций «Гомсельмаша» (100 процентов акций принадлежит государству) на сумму 500 млн долларов. В качестве потенциальных покупателей рассматривались профильные компании Казахстана и Китая. Однако, видимо, ознакомившись, с условиями продажи (а это требования не сокращать персонал, покрыть все долги предприятия), они от сделки отказались. Собственный капитал «Гомсельмаша» в разы меньше его уставного фонда. Такая разница происходит из-за огромного непокрытого убытка прошлых лет. Если же показывать финансовые результаты предприятия, как того требуют Международные стандарты финансовой отчетности (МФСО), то «Гомсельмаш» является беспросветным банкротом.

Вот другой пример. Прибыль Белорусского металлургического завода от реализации товаров, работ и услуг за 2020 год составила 3,27 млн рублей. Чистая прибыль завода составила мизерные 36 тысяч рублей. Краткосрочные обязательства БМЗ на конец года достигали 3,85 млрд рублей. Завод имел просроченную задолженность свыше 320 млн рублей. Значительную часть долга БМЗ взяло на себя Министерство финансов, выпустив в этом году валютных гособлигаций н сумму более 600 млн долларов, которые выкупили банки. При этом банки из этой задолженности списывают 15 процентов. Часть валютного долга завода, а это около 400 млн долларов, трансформирована в бюджетный заем в белорусских рублях со сроком погашения до 2050 (!) года включительно. Как и в случае с «Гомсельмашем», власти спасают БМЗ от полного банкротства. Оба предприятия, как и множество других госпредприятий, поддерживаются кредитами по льготным ставкам, то есть директивными, пониженные проценты которых компенсируются банкам из того же бюджета. Например, в прошлом году кредиты выдавались под ставку 8,75 процента годовых, но сами кредитополучатели возвращать долг будут под 2,75 процента. Остальные недостающие до рыночной ставки проценты вернут банкам опять за счет бюджета, точнее, за счет всех налогоплательщиков.

Тем временем на БМЗ бездумные руководители продолжают увольнять рабочих за гражданскую позицию. Международный профсоюз IndustriALL вступился за права уволенных работников. В случае, если руководство завода не восстановит на работе уволенных людей, профсоюз намерен обратиться к ключевым партнерам БМЗ, которые связаны с IndustriALL глобальными соглашениями. Вот так цивилизованный мир протягивает руку помощи белорусским рабочим.

Нельзя не сказать о Минском тракторном заводе. В 2020 году он произвел продукции почти на 1,7 млрд рублей. Чистая прибыль МТЗ составила мизерные 6,9 млн рублей. Мизерные, если учесть, что суммарно долгосрочные и краткосрочные обязательства завода превысили 1,3 млрд рублей, при этом дебиторская задолженность превысила 1 млрд рублей. Заводу не платят многие покупатели. В 2020 году МТЗ вообще мог показать убытки, но предприятию помог все тот же указ №159 об особом списании курсовых разниц, позволив списывать их не по факту образования, а растягивая на два года. Непокрытый убыток МТЗ составил 27,9 млн рублей, и пока совершенно не ясно, за счет чего завод будет покрывать отрицательные курсовые разницы и отложенные убытки.

Учитывая накопленные задолженности, практически убыточными предприятиями остаются МАЗ, «Белшина» и многие другие. Если у предприятий и есть прибыль от реализации продукции, то она съедается убытками от финансовой и иной деятельности, накопленным непокрытым убытком прошлых лет.

Белорусский автомобильный завод (БЕЛАЗ) выпустил новые облигации на 100 млн долларов. Согласно проспекту эмиссии, размещение трехлетних ценных бумаг осуществлено путем закрытой продажи четырем банкам – «Беларусбанку», «Белагропромбанку», «БПС-Сбербанку» и «БелВЭБу». Причем доходность облигаций на уровне 7 процентов, что для валютных долговых бумаг весьма высокий показатель. Гасить-то облигации придется эмитенту – БЕЛАЗу, у которого выручка за 2020 год обвалилась на 58 процентов. В 2018 году госкомпания продала продукции более чем на миллиард долларов, но по итогам 2019 года выручка составила 1,5 млрд рублей. Предприятие рассчитывает, что выручка 2021 года будет только 1,067 млрд рублей, прогноз по чистой прибыли составляет лишь 10 млн рублей.

Общеизвестно, что Банк развития, имеющий особый статус, использует эмиссию своих облигаций с целью привлечения бюджетных и внебюджетных средств для кредитования госпредприятий, в том числе и для директивных кредитов. Лимит этого кредитования правительство и Нацбанк постоянно увеличивают. На 2020 год он был поднят до 750 млн рублей. Прирост лимита директивного кредитования почти полностью был направлен на финансирование внутреннего лизинга, то есть на увеличение за счет лизинга платежной способности основных белорусских покупателей продукции МТЗ, «Гомсельмаша», МАЗа, а это в основном сельхозпредприятия, как компенсация сокращения экспортного спроса.

Согласно постановлению Совмина от 9 февраля 2021 года (№78), объем директивного кредитования в 2021 году предусмотрен в сумме 425 млн рублей. Причем «Беларусбанк» выделит 271,3 млн рублей, «Белагропромбанк» – 77,5 млн, Банк развития – 76,1 млн рублей. Не сомневаюсь, что эти цифры будут значительно перекрыты. Банк развития в текущем году сможет выпустить облигаций на 570 млн рублей. Таким образом, порочная практика финансовой поддержки государственных флагманов будет властями продолжена.

Проблема убыточных предприятий становится с каждым годом всё острее. Сегодня их почти четверть. В 2020 году три укрупненных вида промышленного производства показали чистые убытки. В промышленности самые крупные чистые убытки за год показали деревообработка и целлюлозно-бумажная отрасль (407,5 млн рублей). В 2019-м в этом секторе была чистая прибыль на сумму 238,7 млн рублей. Убытки деревообработчиков образовались за счет кратного роста потерь убыточных компаний – в 13 раз до 607,9 млн рублей. Также большие убытки по конечным финансам продемонстрировали производители неметаллических минеральных продуктов – 228,2 млн рублей. Годом ранее в отрасли фиксировалась чистая прибыль в объеме 101 млн рублей. Здесь также произошел кратный рост потерь убыточных предприятий – в 3,6 раза до 515,8 млн рублей. Валообразующие предприятия в данном случае – это «Белшина», три цементных завода в Гродненской и Могилевской областях, предприятия стекольной промышленности. С убытком 4,9 млн рублей предварительно закрыли 2020 год производители машин и оборудования. В 2019-м по отрасли отмечалась чистая прибыль в 501,3 млн рублей. Потери убыточных компаний в машиностроении выросли в 2,5 раза до 321,7 млн рублей.

Приведем слова А.Лукашенко на пресс-конференции для белорусских СМИ: «*Закрыть эти предприятия? Избавиться от этого, оставить тех, кто выживет. Ну и что будет, куда пойдут тысячи людей МАЗа, БЕЛАЗа, «Гомсельмаша», других предприятий? Куда они пойдут? Им идти некуда! Поэтому у нас выхода нет, нам надо сохранить трудовые коллективы. А их сохранить можно, только сохранив эти предприятия*». Нет спору, закрытие убыточных предприятий обернется проблемой для тысяч уволенных людей. Но и их содержание за счет госбюджета, то есть за счет всех нас, налогоплательщиков, ведет к не менее тяжелым последствиям. Многолетняя практика возмещения убытков ведущих госпредприятий породила экономическую модель, которая в конце концов приведет к краху всю белорусскую экономику. Получается, что белорусы выпускают трактора, самосвалы, сельхозтехнику и много еще чего – всем миром. Белорусские государственные предприятия, как уже давно подмечено, выполняют не экономическую функцию, а социальную: лишь бы не было безработицы. Рано или поздно, как в той известной сказке о Золушке, белорусские флагманы-кареты превратятся в тыквы.

Подобная практика порождает иждивенческие настроения. Зачем работать эффективно, если убыточные или проблемные в финансовом отношении предприятия получают массу льгот, дотации, кредиты, которые не надо отдавать? Получается, что одни предприятия работают за счет других, более успешных, а последним в результате не достает средств на развитие своего производства. Практика, когда банки директивно кредитуют убыточные сельхозпредприятия, чтобы они купили сельхозтехнику у убыточного завода, создает антистимулы для эффективной работы. В нормальной рыночной экономике банки никогда не будут кредитовать убыточные предприятия. Доля проблемных, не обслуживаемых кредитов в белорусской экономике достигла критических 15 процентов и продолжает увеличиваться. Предпринимаемые властями замены руководителей предприятий, передачи предприятий на поруки тому же Банку развития, другим банкам проблемы не решают. В конце концов есть опыт решения подобных проблем в других странах. Чешская «Шкода» выпускала допотопные автомобили, после продажи предприятия немецкому «Фольксвагену» результаты налицо. В свое время МАЗ успешно сотрудничал с МАНом. Почему это сотрудничество не получило развития?

Вместо растрачивания народных денег почему не повысить пособие по безработице до минимальной зарплаты или минимального потребительского бюджета и не организовать переобучение высвободившихся работников на новые специальности? Это предложение давно висит в воздухе. Бесконечная поддержка финансово и экономически несостоятельных предприятий, которые выпускают неконкурентоспособную, не востребованную покупателями продукцию, – это дорога в никуда. В такой экономике еще десять лет «всем по пиццот» не будет.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Яе не пакаралі б, каб дзяўчына малявала жаб

Суд Гродзенскага раёна аштрафаваў на 596 рублёў жыхарку Скідзеля Хрысціну Палтавец. Пракурор, у прыватнасці, абгрунтаваў сваё абвінавачанне тым, што яна на вясковых аўтобусных прыпынках і ў іншых месцах наносіла "цынічныя выявы ў выглядзе буслоў, чым істотна знізіла эстэтычныя характарыстыкі платоў".

А што прышчавыя падлеткі
Звычайна пішуць на платах?
Усім вядома: брыдкі гэткі
Набор іх слоў, што проста жах,
І хтосьці пачырванее нават,
Калі іх прачытаць услых.
Само сабою, гэты навык
Яны засвоілі не з кніг.
Калі ж ахоўнікі парадку
Падлетка схопяць за руку,
Што ж для яго ў сухім астатку?
"Мараль чытаюць" хлапчуку,
Настаўнік на бацькоўскім сходзе
Бяседу з маці правядзе.
Ну, словам, кара – смех дый годзе,
Як быццам пугай па вадзе
Урок такі для хулігана.
Затое з-за прыстойных слоў
Камусьці можа быць пагана.
Напіша ён "сыходзь", "далоў"
Або "агідную" абразу
Аб тым, што Беларусь жыве,
Дык злыдні-ціхары адразу
Настукаюць па галаве,
Як даць яму не ўдасца драла.
Апроч такіх "крамольных" слоў,
У людных месцах малявала
Дзяўчына гэтая буслоў.
Буслы – не куры і не гусі,
Што толькі й гадзяць у двары.
А бусел – сімвал Беларусі,
Пра гэта пелі й "Песняры".
Сімвалізуюць нашу мару,
Як немаўлят нясуць, буслы!
Аднак жа заслужыла кару
Яна заместа пахвалы,
І давялося цяпнуць гора
Дзяўчыне беднай кагадзе.
Была прамова пракурора
Суровай самай на судзе.
– Якой была ў падсуднай мэта? –
На дзеўку кінуў позірк злы. –
Ці ж не цынізм, скажыце, гэта –
Намаляваныя буслы?
Ад гэтых птушак з нас любога
Аж кідае ў халодны пот.
Але найбольшая трывога,
Што іх мазюкала на плот
І, безумоўна, быў сапсуты
У плота эстэтычны від,
І меў душэўныя пакуты
Я, як духоўны індывід.
Мне за "мастачку" проста сорам,
Яе не паважацьме люд…
Зусім не ўздзіў, што з пракурорам
Згадзіўся справядлівы суд.
Было б, напэўна, годна-чынна
І ўсім бы дагадзіла, каб
Замест "пачвар-буслоў" дзяўчына
На плоце малявала жаб.
***
Якую ж я зраблю выснову?
Ад вас, напэўна, пракурор
За недалужную прамову
Пачуе ганьбу ці дакор.
Шкада мне вельмі небараку –
Ён лічыць брыдкімі буслоў.
Не выкладалі на юрфаку,
Відаць, эстэтыкі асноў…

Панос і запор

Не ўспрымалі калегі ўсур'ёз…
А чаму? Ён нарэшце дапёр:
Не бяда, калі слоўны панос,
А бяда, калі ў думках запор.

Добра і дрэнна

Як добра ўсё ж, што страўнік свой
Карыснай запаўняў ядой –
Блінамі, фруктамі, ікрой…
А дрэнна, што закусваў ёй.

Не тых прыслалі

Каб у гульцоў падняўся дух
І каб былі ў гуморы,
"Каманду" жонак-маладух
Адправілі на зборы.
Гульцы не слухаюць цяпер
Пра што ім трэнер плешча.
У якасці належных мер
Прыслалі б лепей цешчаў…

УЧЫНАК

Загадчык аддзела Мінскага цэнтра хірургіі звальняецца ў знак салідарнасці з калегам з Віцебска

Загадчык аддзела перспектыўных напрамкаў высокатэхналагічнай медыцынскай дапамогі Мінскага навукова-практычнага цэнтра хірургіі, трансплантalogіі і гематалогіі **Дзмітрый Харкоў** публічна заявіў, што пакідае пасаду ў сувязі з падзеяй, якая чарговы раз *«узрушыла медыцынскую супольнасць Беларусі»*. У сваёй заяве Харкоў абурыўся фактам скасавання працоўнага кантракта паміж Віцебскай бальніцай хуткай дапамогі і анестэзіёлагам-рэаніматолагам **Уладзімірам Мартавым**. Мінскі хірург лічыць гэта праследам за адрозныя ад кіраўніцтва палітычныя погляды.

Харкоў папрасіў звольніць яго па сканчэнні тэрміну кантракта 8 красавіка 2021 года. Таксама ён спадзяецца пачуць уцямныя адказы на свае пытанні аб сітуацыі з Мартавым ад Беларускай асацыяцыі ўрачоў, Беларускага прафсаюза работнікаў аховы здароўя і кіраўніцтва Віцебскага аблвыканкама.

Уладзімір Мартаў – прадстаўнік вядомай віцебскай дынастыі ўрачоў – стаў першым доктарам у краіне, які ў красавіку 2020 года, у разгар пандэміі каранавіруса, не пабаяўся публічна агучыць свае думкі пра тое, што адбывалася тады ў шпіталях, акрэсліўшы сапраўдныя маштабы эпідэміі ў Беларусі.

На пачатку сакавіка Мартаў атрымаў апавяшчэнне начальства аб тым, што з ім не падоўжаць кантракт. Пры гэтым лекар лічыцца адным з вядучых у краіне ў сваёй сферы.

МНЕНИЕ

Валерий КОСТКО, подполковник КГБ в прошлом:

«Главное – не допустить появления другого Лукашенко»

*4 марта в сети появилось обращение человека с голосом, похожим на голос экс-министра внутренних дел Юрия Караева. Он называет белорусов «туповатым недалеким народом» и «жирными обывателями». И призывает силовиков: «Всё бросайте, находите эту тварь и убирайте. Вот такое мое вам наставление». «Беларуская праўда» попросила прокомментировать этот необычный факт подполковника КГБ в прошлом **Валерия Костку.***

«Беларусь – последний форпост российской империи»

– Психология постсоветских руководителей – душить всё живое. После избрания президентом Чечни Джохара Дудаева в Кремле испугались внутреннего разлома и устроили первую чеченскую войну. То же самое и в Беларуси – это последнее звено перед распадом российской империи. Казахстан уже сам по себе, Узбекистан сам по себе, Армения с Азербайджаном сами по себе, Украина, Грузия, страны Балтии. Последним внешним форпостом осталась только Беларусь. Думаю, в кремлевском представлении Беларусь – Чечня лет через 30. Беларусь хочет быть независимой, а Кремль не хочет ее отпускать. Весь белорусский генералитет так или иначе связан с Россией, а сам Караев – выходец из России.

Чеченский и белорусский народы отличаются между собой, но у каждого из них есть стремление к независимости. Массовый протест народа и желание строить другую жизнь пугает руководителей Кремля. Лукашенко попал в такой капкан с Кремлем, что будет выполнять все его приказы. Беларусь хочет строить независимую суверенную страну, но центр, который руководит ею скрытно, через свою агентуру, не хочет допустить ее отрыва. В этом плане подобие с Чечней действительно можно обнаружить.

Караев почувствовал, что близится большой финал, и просто ушел с должности министра. Думаю, и нынешний руководитель МВД скоро уйдет: преступления против человечности не имеют сроков давности. Караев правду сказал и про чиновников, и про силовиков, и про самого себя: они понимают, кто сиюминутный король жизни в Беларуси, поэтому защищают свои основы, свою власть.

– *«Всё бросайте, находите эту тварь и убирайте».* **По этому принципу сейчас действуют все силовые структуры в стране?**

– Трудно судить. Пока армия засветилась только отдельными частями. Армия всегда не влезала во внутренние конфликты: первая попытка использовать армию против народа в 1991 году закончилась тем, что она начала переходить на сторону народа. А вот внутренние «правоохранительные» органы и спецслужбы, которые превратились в политический сыск, как раз заточены на борьбу внутри страны. Армию нельзя ставить на одну ступень с ними.

Но процессы раскола идут везде: и в армии, и в политическом сыске, и в «правоохранительных» органах, и среди прокуроров и судей. Многие потихоньку уходят, понимая последствия своих действий, когда всё это закончится. А оно закончится. Не уверен, есть ли среди сторонников режима хоть один оптимист, который верит, что Лукашенко будет руководить еще пять лет. Лукашенко в политическом плане уже никто, но физически удерживает власть и использует силовые структуры против народа. Белорусская революция вышла на финишную прямую, весь вопрос в том, когда всё закончится и какой ценой.

«Кремль ставил Лукашенко, Кремль его и меняет»

– Я смотрю, что и Кремль стремится выдоить максимум из Лукашенко, хотя все понимают, что его подпись малого стоит.

Обратите внимание: последнее время начали активно атаковать Тихановскую и Латушко. А ведь на международном уровне они добились многого: активно добивались введения западных санкций, применения универсальной уголовной юрисдикции, создали ряд структур. Еще пять месяцев назад Тихановская была никем, она дилетант в политике, но сумела сделать очень многое и ошибок пока не допустила. Но со всех сторон на Тихановскую и Латушко обрушился шквал критики. Почему? Потому что вместе с Координационным советом она представляет собой политическую силу, которая позволяет создать команду и привести кого-то к власти. Пришла реальная политическая сила, которая сформировалась из народа: Тихановская, Латушко, Герасименя, Лещеня. Их со всех сторон начали мочить, потому что на политическую арену надо вывести прокремлевского ставленника.

Лукашенко и вся его политика – это следствие внешнего управления страной со стороны Кремля. Причина всех наших проблем в том, что нами управляют, причем управляют в интересах Кремля. Лукашенко мог бы совершенно иначе оформить свой финиш, если бы вел свою независимую политику. И все политические партии, которые сейчас пытаются создать, преследуют цель перебить национальные силы, не дать возможности прийти к власти национальному лидеру, а снова поставить прокремлевского ставленника. А волк в овчарню всегда приходит в овечьей шкуре. Называют фамилии 4–5 потенциальных ставленников Кремля (среди них Санников, Бабарико), которые якобы против Лукашенко, но на самом деле они играют свою роль, их задача – захватить власть, а Кремль будет отдавать приказы. Поэтому не надо обращать внимания на то, кого Путин предлагает на «белорусское царство». Кремль ставил Лукашенко, Кремль его и меняет: он ищет замену Лукашенко, потому что хочет контролировать территорию Беларуси.

Очень важно в условиях, когда Лукашенко уходит (а он действительно уходит), чтобы нам не подсунули другого Лукашенко.

– Так может, на замену готовят Виктора Лукашенко, которого «выбрали» президентом НОК и уволили с должности помощника по национальной безопасности?

– Виктор Лукашенко дослужился до генерала, не сказав ни одной речи, не написав ни одной статьи. Это Лукашенко-старший великий актер и мастер трибуны. Но ему уже больше никто не верит.

Сама фамилия «Лукашенко» уже непроходная, она способна вызывать только негативную реакцию. А тем более работа помощником по нацбезопасности в то время, когда убивали людей, поставила крест на возможной политической карьере. Ставленников будут искать среди людей, которые позиционируют себя несторонниками Лукашенко.

НОВИНКА

В Минске собрали самосвал «Крепыш» с дистанционным управлением

В Минске показали первый компактный самосвал «Крепыш» с гидравлическим краном-манипулятором. Такие автомобили начал собирать белорусский производитель «Аксиом-групп» на своих площадях в Минске.

Самосвал AGD08M спроектирован и собран в Минске. В его основе – шасси японского происхождения – классический бескапотник Fuso Canter. Длина – немногим больше 6 метров, но в этом и преимущество. Машина получилась шустрой и маневренной: легко лавирует в сложных закоулках и пробирается в ограниченном пространстве.

А вот самосвальное оборудование в грузовике родное – изготовлено в Беларуси. Способно перевозить до 3,5 тонны и производить разгрузку на три стороны. Высота бортов достигает метра, что обеспечивает приличную кубатуру перевозимого груза. Собственно, отсюда и название – «Крепыш»: габариты небольшие, а вот силы богатырские.

Самосвал оснащен краном-манипулятором, собранным итальянским производителем PM-group. Чтобы работа шла быстрее, позаботились о пульте дистанционного управления Scanreco и гидравлической лебедке. Кроме того, так можно управлять металлической «рукой» с грузом с безопасного места.

У «Крепыша» вместительная «японская» кабина, где без труда располагаются три человека. В базовую комплектацию входит кондиционер и электрический пакет.

«Ничего подобного в Беларуси раньше не собирали. Если образно, мы соединили в автомобиле японскую надежность, итальянское качество и белорусское усердие. Было важно сделать машину компактной, так как это упрощает ее эксплуатацию и снижает расходы, но в то же время вместительной и функциональной, с быстрой загрузкой и разгрузкой. Мы ожидаем большого спроса на нее со стороны белорусских предприятий», – прогнозируют в «Аксиом-групп».

Первые пять машин уже переданы крупному предприятию ЖКХ. Вскоре последуют и другие – в «Аксиом-групп» ожидают немало заказов в этом году.

НЕСТАНДАРТ

Рейс в неизвестность

Австралийская авиакомпания Qantas решила творчески подойти к стимулированию пострадавшего за последний год из-за пандемии коронавируса внутреннего туризма. Она запускает сервис однодневных путешествий – так называемых «таинственных полетов» – с неизвестным пунктом назначения.

Это своеобразная ностальгия по 1990-м – тогда такие рейсы были популярны. Цены на авиабилеты варьируются от 476 евро (эконом-класс) до 1000 евро (бизнес-класс). Ожидается, что «таинственные полеты» привлекут большее число пассажиров.

Рейсы будут осуществляться на самолетах Boeing 737 из Брисбена, Мельбурна или Сиднея. Пакет услуг на весь день включает в себя различные мероприятия, например, это может быть дегустация вин, изысканный обед или ужин, а также снорклинг на тропических островах.

По информации Ассоциации азиатско-тихоокеанских авиалиний (AAPA), авиаперевозчики сталкиваются с серьезным падением количества пассажиров на фоне *«неравномерного развертывания вакцинации по всему миру, что только отсрочит полное открытие границ»*.

Недавно опубликованные данные показали, что количество пассажиров в январе составило всего 4% по сравнению с тем же месяцем прошлого года, когда общий объем пассажиропотока в регионе превысил 33,5 миллиона человек.

ЕСТЬ ВОПРОС!

Что за дыры поглощают Хорватию?

Странное и опасное явление поразило центральную часть Хорватии. В сельской местности вокруг деревень образовалась целая серия карстовых воронок. Их возникновение связывают с недавними землетрясениями. Ученые удивлены огромным количеством лунок, которых насчитали уже более сотни.

Местные жители постоянно сообщают о новых образованиях. **Радойка Видович**, жительница деревни Бороевичи, говорит: *«Это произошло после землетрясения. Тогда или проливные дожди, что еще больше ухудшило положение. Вода стояла кругом»*.

Карстовые воронки – обычное явление в местах, богатых известняковыми отложениями, но скорость их возникновения вызывает удивление, поскольку обычно этот процесс занимает десятилетия и даже столетия. Некоторые ямы образовались под жилыми домами, вынудив людей эвакуироваться, другие усеяли поля, мешая фермерам обрабатывать землю.

Йосип Терзич, гидрогеолог Хорватской геологической службы, рассказывает: *«Мы проведем сканирование участка самой большой, самой широкой воронки, чтобы составить карту ее подводной морфологии. Насколько мне известно, ее глубина под водой составляет примерно 12 метров, а общая глубина – примерно 15 метров»*.

Беда не приходит одна – таинственные зияющие дыры свалились на местных жителей вслед за пандемией коронавируса и разрушительными землетрясениями, став еще одним напоминанием о том, как легко природа может нарушить планы людей.

СЛЫШАЛИ?

Китай решил прокормить себя по-новому

Китай обновил дорожную карту по обеспечению продовольствием

Как сообщает *Bloomberg*, меры включают создание сельскохозяйственных поясов, предназначенных для крупномасштабного земледелия, и предоставление достаточных субсидий для мотивации фермеров в грядущую пятилетку.

Власти КНР озаботились продовольственной безопасностью на фоне пандемии коронавируса и вспышек африканской чумы свиней. В прошлом году резко вырос импорт мяса и зерна, что привело к росту мировых цен. *«Обеспечение нашего народа достаточным количеством продовольствия остается главным приоритетом для правительства»*, – заявил премьер Госсовета КНР **Ли Кэцян**.

В планах Китая также повышение пенсионного возраста, его будут увеличивать постепенно с 2021-го по 2025 год. По прогнозам экспертов, к 2035 году в стране два работающих будут содержать одного пенсионера, а к 2050-му 35 процентов населения составят люди пенсионного возраста.

В настоящее время мужчины в Китае могут выходить на пенсию в 60 лет, а женщины – в 55. Это один из самых ранних пенсионных возрастов в мире, его установили еще в конце 1970-х годов.

ГЕНДЕРНЫЙ ПОДХОД

Еврокомиссия хочет уравнять зарплаты

Европейская комиссия подтвердила свое намерение ликвидировать разницу в оплате одинакового труда мужчин и женщин.

Она сделает обязательным требованием для компаний и учреждений со штатом более 250 человек предавать гласности размеры должностных окладов. Любой сотрудник, узнав, что его коллега другого пола за ту же работу получает больше, будет вправе потребовать компенсацию этой разницы. За сокрытие такой информации компания может поплатиться штрафом.

Хелена Далли, еврокомиссар по вопросам равенства, уверена, что все стороны трудовых отношений подчинятся новым правилам и будут довольны: *«Чем больше прозрачности, тем больше душевного спокойствия и для работодателя, и для его кадров, тем больше гармонии на рабочих местах. А это также означает, что работа будет выполняться всё лучше и лучше»*.

В Евросоюзе женщины в 2018 году зарабатывали в час в среднем на 14,1% меньше, чем мужчины. В разных странах разница колебалась от 1,4% в Люксембурге до 21,8% в Эстонии.

Заместитель генерального секретаря Европейской конфедерации профсоюзов **Эстер Линч** приветствовала идею Брюсселя, но отметила, что он должен добиваться его выполнения: *«Немного наивно думать, что работодатели собираются исправить всё это сами. Не каждый работодатель сам предложит решение»*.

Если Европейские парламент и совет одобрят это предложение, оно сможет вступить в силу через несколько лет.

Достижение гендерного равенства было приоритетом Еврокомиссии во главе с **Урсулой фон дер Ляйен** до того, как эту проблему на время заслонила пандемия.

НОВОСТИ ГЕРМАНИИ

Мигрантов впервые отправили во Францию

Германия в 2020 году депортировала вдвое меньше мигрантов, чем в предыдущий год. Для большинства из них странами назначения стали Грузия и Албания. Кроме того, впервые Германия в 2020 году депортировала мигрантов во Францию.

Число прошений о предоставлении убежища в Германии за первые три квартала 2020 года было на 30% меньше, чем за этот же период 2019 года.

Депортация происходила на фоне пандемии 2020 года. Число лиц, покинувших пределы страны, составило 10.800 человек.

Дублинское соглашение предусматривает высылку мигрантов в ту страну Евросоюза, через которую они первоначально попали в ЕС. Большинство мигрантов выслали с территории земли Северный Рейн – Вестфалия.

Пределы ФРГ 9000 человек покинули на самолетах, 1780 – на морском судне, около 50 человек – на наземном транспорте. Из всего числа высланных 23% составляют женщины, 18% – лица, не достигшие совершеннолетия.

На вопрос о том, какие авиалинии задействованы для депортации мигрантов, от МВД Германии ответа не последовало. Представители МВД объяснили свою позицию тем, что огласка подобной информации может навредить репутации этих авиаперевозчиков и они могут вполне резонно отказаться от сотрудничества.

Плюс 40 центов за килограмм мяса или колбасы

За свежее и вкусное мясо придется платить больше – в Германии обсуждают новый налог для мясоедов, позволяющий улучшить содержание животных в аграрном бизнесе.

Комиссия экспертов предложила ввести «налог на благосостояние животных» после оценки разных вариантов решения проблемы. Дополнительный налог станет базой для инвестирования в аграрный сектор. Миллиардные инвестиции в немецкие фермы необходимы для улучшения условий содержания животных.

Эксперты также предлагают как вариант повышение ставок НДС или подоходного налога. Если регулировать ставки налога на добавленную стоимость, то для решения проблемы необходимо их поднять. С нынешней ставки в 7% НДС взлетит до 19%. Эту ставку спроектировали для продуктов животного происхождения и продуктов из растительного сырья.

Увеличить налоговые поступления можно и через подоходный налог. Однако оба альтернативных варианта сомнительны в реализации. В таком случае принцип справедливости не учитывается. За использование в меню мяса или колбасы заплатят как веганы, так и мясоеды. А это вряд ли будет позитивно воспринято избирателями в преддверии парламентской кампании.

Тем временем бундестаг уже поддержал концепцию экспертной комиссии. Парламент призвал правительство представить стратегию по реализации предложения. Такой план с уровнями финансирования требуют представить еще до парламентских выборов в сентябре.

Несмотря на растущую популярность вегетарианства, веганства, флекситарианства, подавляющее большинство немцев остаются мясоедами. Цены на мясо отличаются в разных странах Евросоюза. В Германии средняя стоимость мяса на 6,4% выше, чем в среднем по ЕС.

Ранее Европейский парламент отклонил предложение, по которому названия веганских продуктов не должны ассоциироваться с мясными продуктами. В то же время слова «молоко» и «сыр» в веганских продуктах использовать запрещено. Исключения сделали для арахисового масла и кокосового молока.

60% немцев – за ковидный «зеленый паспорт»

Об этом говорит опрос Института исследования общественного мнения YouGov.

Согласно опросу, 60% немцев – за «зеленый паспорт», 35% – против

16% опрошенных абсолютно преданны идее «зеленого паспорта» по израильской модели.

44% считают, что система заработает после всенемецкой вакцинации. Ее запланировали завершить до 21 сентября. Именно к этой дате планируется охватить большую часть населения страны вакциной от коронавируса.

35% немцев – против введения паспорта вакцинации. Они считают, что это разделит страну и даст преимущества одним людям по сравнению с другими.

Что такое израильский «зеленый паспорт»?

Израиль представил систему так называемого «зеленого паспорта». Он дает многочисленные выгоды выздоровевшим и вакцинированным. Гражданам Израиля без вакцинации предоставлено меньше прав на свободное передвижение и использование общей инфраструктуры.

Главы государств и правительств Европейского Союза договорились создать европейский сертификат вакцинации. Его разработают через три месяца. До сих пор не ясно, какие ограничения снимут и насколько это полезно для конкретного гражданина ЕС.

Канцлер Германии **Ангела Меркель** заявила, что не против предоставления особых прав тем, кто имеет иммунную защиту.

Кстати, штраф до 25.000 евро предусмотрен для тех, кто пройдет вакцинацию вне очереди. На данный момент вакцина от COVID–19 в Германии остается дефицитом.

Где закажут винтовку для Бундесвера?

Штурмовая винтовка для Бундесвера стала предметом многомилионного заказа для Heckler & Koch. Предыдущего победителя тендера уличили в несанкционированном использовании запатентованных технологий конкурентов. Так закончилась скандальная история с обвинением концерна Haenel в технологическом плагиате.

Бундесвер в ноябре 2020 года приостановил сделку по поставкам штурмовой винтовки для немецкой армии. Тюрингского производителя оружия CG Haenel, победившего в тендере, обвинили в нарушении патентных прав на одну из технологий. Речь идет о «непромокаемости» механизма: то есть после погружения в воду винтовка может продолжать вести огонь.

Эксперты провели независимую оценку предложений компании и установили факт нарушения концерном CG Haenel патентных прав. Такие нарушения закона закрыли для него коридор возможностей для поставки вооружений для Бундесвера. В результате 152-миллионный контракт ушел к Heckler & Koch.

Народная Воля http://www.nv-online.info
10 САКАВІКА 2021 г.

ЧУЛІ?

Ініцыятыўныя медыкі выступаюць за пашырэнне ўжывання беларускай мовы ў медыцыне

*Ініцыятыва **MovaMed** створана беларускімі медыкамі на дабрачыннай аснове для пашырэння выкарыстання беларускай мовы ў медыцыне. Вось што яны самі пра сябе распавядаюць.*

«Мы маем беларускую медыцынскую лексіку, аснову якой яшчэ ў 1919 годзе распрацаваў наш геній Язэп Драздовіч («Анатамічны і фізіялагічны слоўнік»). Шмат было зроблена у 20–30-я і 90-я гады XX стагоддзя.

У Беларусі, дзе будуць выконвацца законы і чалавек будзе галоўнай каштоўнасцю, беларускамоўны пацыент пры размове з лекарам не будзе вымушаны пераходзіць на рускую мову. Размаўляць на роднай мове ў сваёй краіне – не пікет, а цалкам натуральная з'ява.

Беларусы змяніліся. Мы адчулі сябе нацыяй, якая мае гістарычныя традыцыі павагі да закона, талерантнасці і спагады. Мы не хочам з'язджаць, мы хочам быць гаспадарамі сваёй зямлі. Хочам, каб нашы дзеці засталіся беларусамі.

Нашай мэтай ёсць вывучэнне і аднаўленне беларускай медыцынскай тэрміналогіі, свабоднае валоданне ёю ў стасунках з беларускамоўнымі пацыентамі і калегамі, пашырэнне ўжывання беларускай мовы ў медыцынскай навуцы і дыскусіях».

ЭКОЛОГИЯ

Площадь заказника «Ольманские болота» увеличилась на 10 процентов

Это самое значительное за последние десять лет укрупнение особо охраняемой природной территории в Беларуси.

Расширить границы республиканского заказника «Ольманские болота», а также усилить режим его охраны и использования удалось благодаря проекту АПБ «Полесье – дикая природа без границ: сохранение одного из крупнейших природных ландшафтов Европы».

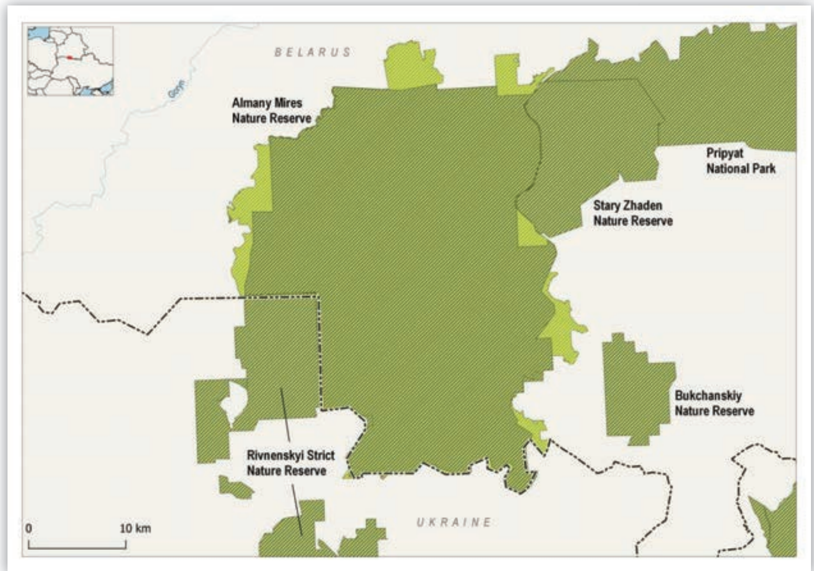
– *Ольманские болота – одна из ключевых территорий для номинирования Припятского Полесья в Список Всемирного наследия ЮНЕСКО,* – поясняет **Татьяна ТРАФИМОВИЧ**, специалист АПБ по природоохранным вопросам. – *Шаги по его сохранению в естественных границах и по укреплению режима имеют большое значение не только для нашей страны, но и для Европы и всего мира.*

Ольманские болота. На фото внизу салатовым цветом отмечена часть, которую присоединили к заказнику.

Объединение земель по природоохранному принципу

Республиканский заказник «Ольманские болота» площадью 94.219 гектаров был создан в 1998 году на месте одного из самых крупных в Европе лесоболотных массивов. При утверждении границ заказника авторы законопроекта по каким-то причинам не включили в состав особо охраняемой природной территории (ООПТ) часть прилегающего ландшафта с аналогичными природными характеристиками.

Площадь заказника увеличилась до 103.935 гектаров за счет земель Столинского (более 2500 гектаров) и Полесского (более 3400 гектаров) лесхозов Брестской области, а также земель Милошевичского лесхоза (более 4100 гектаров) Гомельской области. В числе присоединенных земель – местный заказник «Невица» целиком (около 415 гектаров) и частично Топиловский заказник местного значения (около 170 гектаров).

Вертлявая камышовка.

В лесу и на болоте станет спокойнее

На территории заказника действуют запреты в соответствии с Законом «Об особо охраняемых природных территориях» и дополнительно установлены следующие:

– в пределах наиболее ценных с природоохранной точки зрения участков, например, в местах преобладания дуба черешчатого или участках типичных и редких биотопов, вводятся более строгие запреты рубок;

– на отдельных участках запрещается заготавливать живицу, древесные соки, собирать мох и лишайники, лесную подстилку;

– запрещается заготовка дикорастущих растений и (или) их частей юридическими лицами и индивидуальными предпринимателями;

– запрещается охота с 1 марта по 14 мая;

– запрещены мойка механических транспортных средств, разведка и разработка месторождений полезных ископаемых и др.

– *Чтобы сохранить Ольманские болота с их биологическим и ландшафтным разнообразием, нужно сохранить стабильный гидрологический режим,* – уверен **Владимир УСТИН**, заведующий сектором заповедного дела ГНПО «НПЦ НАН Беларуси по биоресурсам». – *А пока на этих территориях проводятся рубки, это затруднительно, так как они негативно влияют на поверхностный сток, увлажненность территории, затрагивают множество других факторов, которые кардинально трансформируют среду.*

Рай для птиц и не только

Природоохранная ценность территории во многом определяется количеством редких видов, на ней встречающихся. Ольманы наделены этим богатством сполна. Это просто рай для птиц – тут обитают 48 видов, включенных в Красную книгу Республики Беларусь. В том числе вертлявая камышовка и большой подорлик, которым угрожает глобальное исчезновение. Всего же известны места обитания 85 видов «краснокнижных животных» и 17 видов сосудистых растений.

Ольманские болота славятся своим озерно-болотным ландшафтом, который распространяется практически на половину территории заказника. Впрочем, природа Ольман довольно разнообразна – 40 процентов площади занимают территории, отнесенные к девяти редким и типичным биотопам, то есть наиболее уязвимым в силу своих экологических особенностей.

– *Для нас большая радость, что постановление о расширении Ольманских болот принято и мы можем официально заявить, что у дикой природы появилось больше пространства,* – делится позитивом **Алла ГРИНЧИК**, консультант управления биологического и ландшафтного разнообразия Минприроды. – *Заказник такого значения не может и не должен разбрасываться своими землями. Это наш общий успех, ведь в подготовке представления принимали участие ГНПО «НПЦ НАН Беларуси по биоресурсам», общественная организация «Ахова птушак Бацькаўшчыны», лесхозы и другие организации.*

Природоохранители не сдаются

Впереди еще много работы по улучшению управления этой территорией. План управления заказником обновят в 2021 году при поддержке проекта «Полесье – дикая природа без границ». Его сотрудники вместе с государственными органами продолжат мониторить несанкционированные лагеря сборщиков клюквы. Будет продолжена работа по выявлению мест обитания «краснокнижников» и редких биотопов и их передаче под охрану. Также есть планы помочь восстановлению гидрорежима на участках, где он был нарушен, – строительные работы стартуют не ранее 2022 года.

Более того, АПБ и ученые продолжат работу для придания заказнику «Ольманские болота» более высокого природоохранного статуса – заповедника, что запретило бы всю хозяйственную деятельность на болотах.

Тем же постановлением Совета министров усовершенствованы режимы охраны и использования республиканского заказника «Днепро-Сожский».

Комплекс мероприятий по сохранению Ольманских болот осуществляется в рамках проекта «Полесье – дикая природе без границ», который является частью Программы сохранения ландшафтов под угрозой (ELP) и реализуется ОО «Ахова птушак Бацькаўшчыны» при поддержке Франкфуртского зоологического общества и финансируется «Аркадией» – благотворительным фондом Лизбет Раузинг и Питера Болдуина.

Алина ЛЕПЕШКИНА, пресс-служба общественной организации «Ахова птушак Бацькаўшчыны».

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

з Алесем СІВЫМ

Мільярдэр для «Крумкачоў»

Футбольны клуб "Крумкачы" апынуўся ў сітуацыі, калі кажуць: не было б шчасця, ды няшчасце дапамагло.

Спачатку пра непрыемнае. Пасля таго як збанкрутаваў клуб "Гарадзея" (*а дакладней – ад яго адмовіліся спонсары. –* ***Аўт.***), стала вакантным адно месца ў вышэйшай лізе. У мінулым сезоне "Крумкачы" фінішавалі трэцімі ў першай лізе і справядліва разлічвалі на месца пад сонцам, але дзе там! Яны нават не былі дапушчаны да працэдуры ліцэнзавання.

Пазіцыя чыноўнікаў такая: маўляў, "Крумкачы" на працягу двух гадоў не з'яўляюцца сябрам федэрацыі. У той жа час атрымаў ліцэнзію рэчыцкі "Спутнік", які быў у такім жа становішчы – ён два гады запар не быў сябрам федэрацыі, але замяніў "Гарадзею" ў вышэйшай лізе. У спартыўных чыноўнікаў і тут знайшоўся аргумент: маўляў, "Спутнік" звярнуўся да іх, каб ім зрабілі выключэнне, а "Крумкачы" не звярталіся.

Магчыма, і так. Але мне падаецца, што справа тут не толькі ў нейкіх юрыдычных нюансах, на якія спасылаюцца чыноўнікі, а больш у іх нежаданні бачыць у элітным дывізіёне каманду, якая пасля выбараў адкрытым тэкстам выказалася пра тое, што адбываецца ў краіне.

Клуб самастойны, не прывязаны да бюджэтнай кармушкі, а таму вольны ад нейкіх абавязальніцтваў. Такім не пакамандуеш. Практычна ўсе астатнія футбольныя клубы жорстка ўманціраваны ў дзяржаўную сістэму пры дапамозе фінансавання з боку прадпрыемстваў альбо з гарадскіх бюджэтаў. Такія маўчалі і будуць маўчаць. І яны больш пажаданы ў вышэйшай лізе, чым нейкія ідэалагічна ненадзейныя "Крумкачы".

Былы кіраўнік "Крумкачоў" Дзяніс Шунто з гэтай нагоды выказаўся так: *"Федэрацыя гатова ісці на любыя хітрыкі, каб толькі вышэйшая ліга была без "Крумкачоў". Ну што ж, такім аказаўся кошт гонару, годнасці, шчырасці, эмоцый. Для мяне ўсё роўна лепшае, што нарадзіў наш футбол у 2020-м годзе, – гэта перамога "Крумкачоў" над мінскім "Дынама" ў Кубку Беларусі і неверагодная Маша Калеснікава ў апранальні. Хлопцы, гэта каштавала месца ў такой вышэйшай лізе. А за футбол сумна..."*

Дарэчы, фанаты многіх футбольных клубаў адмовіліся падтрымліваць свае каманды ў гэтым сезоне за іх страусіную пазіцыю, але гэта не пра балельшчыкаў "Крумак".

"У самы адказны момант у гісторыі краіны нашы хлопцы паказалі, што яны на баку народа, на баку праўды, – заявілі балельшчыкі "Крумкачоў". – *Каманда ўжо моцна пацярпела за сваю цвёрдую пазіцыю. А таму мы не можам кінуць нашых хлопцаў у гэты складаны для ўсёй каманды час. Мы будзем падтрымліваць іх на стадыёне. Кожная гульня нашай каманды цяпер – гэта барацьба дабра са злом. І мы верым, што дабро хутка пераможа".*

Ёсць і яшчэ адна добрая навіна для "Крумкачоў". У мінулым месяцы стала вядома, што італьянскі мільярдэр Маўрыцыа Міян гатовы ўкласці грошы ў адзін з беларускіх футбольных клубаў. Партнёрам італьянец назваў былога іграка нацыянальнай зборнай Беларусі Віталя Кутузава, які ў свой час гуляў за розныя італьянскія клубы.

Пэўны час была інтрыга, Кутузаў не раскрываў назву клуба, і гэта толькі падагравала інтарэс да сенсацыі. Праўда, праз нейкі час карты раскрылі – выбар мільярдэра выпаў на "Крумкачоў".

"Прынцыпова важна было, каб каманда не залежала ад дзяржавы, каб уладальнік быў прыватны, – патлумачыў Віталь Кутузаў. – *Мы не адзін раз абмяркоўвалі гэта з Міянам, вырашылі не проста паспрабаваць, а даказаць, што можна абыходзіцца без бюджэтных уліванняў. Менавіта такім шляхам ідзе абсалютная большасць краін свету. Упэўнены, мы выбралі правільную тактыку".*

Пабачым, як будзе развівацца гэты праект, бо ў беларускіх рэаліях нават самыя аптымістычныя інвестары ў хуткім часе аказваліся ў лепшым выпадку ля разбітага карыта. А за "Крумкачоў" можна проста парадавацца. І сумленне не прадалі, і падтрымку адчулі.

КАРТИНКА С НАТУРЫ

Одних ОМОН хватает, других опекает

Нет-нет да и появляются на улицах Минска люди с красными знаменами. А иногда даже с портретами Ленина, Сталина.

Кто они, ностальгирующие по прошлому? Почему ОМОН хватает чуть ли не всех подряд, а этих обходит стороной?

Несколько дней назад мое внимание привлекла группа граждан с советской символикой, а также с транспарантами дискуссионного характера. Их также силовики не задерживали.

– *У нас все было согласовано с Мингорисполкомом,* – ответил позже на звонок из редакции секретарь-координатор Республиканского общественного объединения «За Союз и коммунистическую партию Союза» **Леонид Школьников**. – *Акцию разрешили, поэтому никаких задержаний не происходило. Хочу заметить, что вся символика, которая присутствовала на шествии, была вынесена не как «флаги», а как экспонаты.*

– Большинство активистов были из организации «Бессмертный полк»…

– *Понимаю, на что вы намекаете: общественной организации «Бессмертный полк» трижды отказывали в регистрации в Беларуси. Но дело в том, что мы изначально подавали заявку как руководители, образовавшие координационный совет «Единство». А «Бессмертный полк» увидел наше информационное сообщение и пришел…*

– Сколько человек вам было разрешено собрать?

– *Не больше ста, поэтому если бы участники «Бессмертного полка» превысили эту отметку, то тогда бы мы их попросили стоять в стороне. А так не выгонять же…*

– Как реагировали прохожие на ваше мероприятие?

– *Безусловно, обращали внимание, но ко мне лично никто не подходил. На выступление всех товарищей присутствующие реагировали нормально. Никаких претензий не было.*

– Как вы считаете, в свете последних событий в стране ваша акция уместна?

– *Озвучу нашу позицию в целом. Но вас, журналиста «Народной Воли», не думаю, что она удовлетворит. Мы направляли обращение Александру Лукашенко, где отметили, что с 9 августа прозападная оппозиция, не согласная с объявленными результатами президентских выборов, проводит несанкционированные протестные выступления, в которых широко применяется националистическая символика Цель этих акций, управляемых кукловодами из-за рубежа, – совершение государственного переворота, превращение Беларуси в колонию западных стран и отрыв ее от России.*

– И что вам ответили?

– *На каждое наше обращение Администрация президента дает ответ.* (Какой? Л.Школьников не сказал, но продолжил говорить. – **Ред.**) *Открою тайну, наверное, даже дам сенсационную информацию. Журналисты же это любят… Мы инициировали в России и других республиках создание пунктов по сбору подписей для желающих, кто готов давать отпор той гибридной агрессии мирового империализма против белорусского народа. Такие пункты были созданы в семи регионах! Но я запросил Совет безопасности Республики Беларусь о готовности снять сто тысяч добровольцев из России, которые помогли бы сражаться против агрессии…*

– Поддержали власти такую инициативу?

– *В официальном ответе нас поблагодарили, но сказали, что страна готова справиться своими силами и пока в этом нет необходимости…*

После такого откровения Леонида Школьникова мне стало ясно, почему омоновцы обходят стороной людей с портретами Ленина, Сталина, с другой советской атрибутикой. Как ясно и то, почему «космонавты» носятся за теми, кто вот уже семь месяцев протестует против массовых фальсификаций при проведении президентских выборов.

Господин Школьников говорит о том, что целью протестных акций, управляемых якобы из-за рубежа, является совершение государственного переворота, превращение Беларуси в колонию западных стран и отрыв ее от России. Согласитесь, уважаемые читатели, эту пустую трескотню мы слышим не первый год. Но как никто со стороны Запада на нашу страну не нападал, так и не собирается нападать. А вот переворот в Беларуси совершился. Произошло это 9 августа 2020 года, когда власти наглым образом сфальсифицировали результаты голосования, о чем свидетельствуют многочисленные факты. Миллионы белорусов уже семь месяцев отстаивают правду, справедливость. И отстоят, несмотря на таких, как Школьников и его собратья, которые, как мне думается, спят и видят Беларусь в составе имперской России.

Фира РАЗУМОВСКАЯ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
10 САКАВІКА 2021 г.

ПАМЯЦЬ

Фёдар ЯНКОЎСКІ:
«Вы – мая радасць і ўцеха, вы – мая скруха і боль…»

*Калі на зямлі ёсць людзі-паходні, якія асвятляюць шлях вельмі многім наступнікам, то, безумоўна, з такіх людзей – **Фёдар Міхайлавіч Янкоўскі** (1918–1989), вучоны-лінгвіст, доктар філалагічных навук, прафесар (1970), заслужаны дзеяч навукі Беларусі (1972), пісьменнік, фалькларыст.*

Нарадзіўся ён у беларускай сялянскай сям'і ў вёсцы Клетнае Глускага раёна (Магілёўшчына). У 1936 годзе скончыў Рагачоўскі педтэхнікум. Настаўнічаў у Менскім раёне і завочна вучыўся ў Менскім настаўніцкім інстытуце. Удзельнік савецка-фінскай і Вялікай Айчыннай войнаў. Не раз быў паранены. Пасля вызвалення Беларусі працаваў адказным сакратаром рэдакцыі глускай раённай газеты «Сацыялістычная вёска», настаўнічаў у Глускай сярэдняй школе. У 1948 годзе скончыў філфак Гродзенскага педінстытута і тры гады вучыў дзяцей у Радашковіцкай сярэдняй школе, у 1954-м скончыў аспірантуру пры Мінскім педінстытуце, працаваў выкладчыкам, узначальваў кафедру беларускага мовазнаўства. Усё свядомае жыццё займаўся праблемамі фразеалогіі, стылістыкі, культуры мовы. Заснавальнік школы беларускай фразеалогіі. Аўтар больш як дваццаці навукова-лінгвістычных выданняў, сярод якіх «Беларускія народныя прыказкі і прымаўкі», «Гістарычная граматыка беларускай мовы», «Роднае слова», «Само слова гаворыць», «Беларускае літаратурнае вымаўленне», «Беларуская фразеалогія. Фразеалагізмы, іх значэнне, ужыванне», «Крылатыя словы і афарызмы», «Беларускія народныя параўнанні», «Пытанні культуры мовы», «Дыялектны слоўнік». Пяру Фёдара Янкоўскага належаць кнігі мастацкай прозы: «Абразкі» (1975), «Прыпыніся на часінку» (1979), «І за гарою пакланюся» (1982), «Радасць і боль» (1984), «З нялёгкіх дарог» (1988).

1

Я добра ведаў Фёдара Міхайлавіча Янкоўскага. Першы раз мы сустрэліся ў Брэсце, калі ён завітаў да Уладзіміра Калесніка, свайго сябра і майго настаўніка. Бліжэй пазнаёміліся пасля майго пераезду ў Мінск. Нярэдка сустракаліся ў горадзе, гаманілі. Адзін аднаму дарылі свае кнігі з аўтографамі, пасылалі віншавальныя паштоўкі. Некалькі разоў быў я запрошаны да яго ў госці, ведаў жонку Серафіму Андрэеўну, настаўніцу, не менш прыязную, чым гаспадар. Гэта была яго другая жонка, першую разам з дзіцем знішчылі гітлераўцы. Трагедыю юны воін перажываў цяжка і мужна. Ён і сам мог загінуць, бо ніхто на вайне не застрахаваны ад смерці. І раней, у 1939-м, ледзьве ацалеў, кінуты сталёвай рукою савецкай таталітарнай сістэмы пад Выбарг – ваяваць з фінамі. Бачыў процьму забітых маладзенькіх, як і сам, байцоў. Гінулі яны не толькі ад куляў і асколкаў – забойцам часта аказваўся пасярод глыбокіх снягоў суровы паўночны мароз, якому іх выдаваў здрадніцкі сон... Там Фёдару неяк пашанцавала, ён выйшаў са снежна-ледзяной труны, хоць і вярнуўся з той вайны цяжкапаранены і з абмарожанай пятою.

Пасля шчырых расповедаў Фёдара Міхайлавіча я прысвячаў яму вершы. Адзін з іх называецца проста – «Прафесар Ф.Янкоўскі». Ён змешчаны ў зборніку «Цана цішыні» (1985). Мяркую, тут дарэчы працытаваць яго.

У дзве вайны вяла дарога
Ад родных сосаў і бяроз,
З адной – зімой саракавога –
Асколкі ў целе ён прынёс.
Не суцяшаў армейскі доктар,
Гаркотнай праўды не хаваў.
«Рука, – сказаў той доктар-дока, –
Ужо толькі дзеля рукава,
Ні мілай ёю не абняці,
Ні коней браць за павады,
А што да войска – ведай, браце, –
Белабілетнік назаўжды...»
Калі ж прынесла разбурэнне
Арда праклятая ў наш край,
Сказала мужнае сумленне:
Паўстань і ворага карай
За ўсё, што люта зруйнавана,
За смерць матуль і немаўлят!
Знайшоў сцяжыну ў партызаны
Ён, абстраляны ўжо салдат.

Фёдар Янкоўскі не проста партызаніў, ён стаў начальнікам баявой і агентурнай разведкі атрада «Грозны», што дзейнічаў супраць акупантаў на Міншчыне. Адважны разведчык не раз рызыкаваў жыццём сваім і баявых сяброў.

Сустракацца яму даводзілася з мноствам людзей. Траплялісе і гаваркія, прыхільнікі вострага слова, і ён нястомна занатоўваў трапныя і дасціпныя словы, словазлучэнні, прыказкі і прымаўкі, дыялогі, цікавыя гісторыі і зберагаў іх. У руплівага збіральніка народных скарбаў паступова назапашвалася багата каштоўных матэрыялаў, занатовак. Аднаго разу прафесар расказаў мне, як на Лагойшчыне, ідучы ў разведку ў час блакады ўвесну 1944 года, ён закапаў на палянцы між хвоек старонкі дзённіка і першы агульны сшытак народных выслоўяў і як мірным часам не раз ездзіў у тую мясціну, шукаў схаваны скарб, ды адшукаць не ўдалося. Пазней пра той выпадак я прачытаў у адной з кніжак Фёдара Янкоўскага. Там, натуральна, ён распавядае больш падрабязна, дакладнае называе месца: *«Каля дарогі з Лагойска ў Плешчаніцы, недалёка ад Гарбатага моста на Дзвінасе».*

Калісьці ў маладосці Фёдар Янкоўскі вызначыў свой жыццёвы арыенцір: *«А ці ж акрэсліў, як далей ісці? Акрэсліў. Цвёрда і назаўсёды: на світанні ці на змярканні, золкаю ці ведранаю ноччу, хмурым ці сонечным днём – заўсёды і ўсюды жыццё маё будзе не дзеля кавалка хлеба; найгалоўнейшае, ад чаго не адступлюся, хоць апынуся ці ў акопах, ці ў шпіталі, хоць буду халодны і галодны, – маё роднае слова, родная натура вялікага краю, родная Беларусь. Вы – мая радасць і ўцеха, вы – мая скруха і боль, вы – маё шчасце, жыццё».*

Не адступіўся Янкоўскі ад галоўнай жыццёвай лініі, хоць зведаў пекла дзвюх войнаў, холад і голад, раненні і шпіталі, балючыя страты родных ды блізкіх. Беларускі характар выстаяў. Рукі ў чалавека не апусціліся, любоў да жыцця, да людзей і прага тварыць не зменшыліся. Сэрцам адданы роднаму слову, не здрадзіў яму. Яго адданасць любімай справе, шчыраванне на грунце высокай адукацыі і культуры аказалася магутным рухавіком плённай навукова-творчай дзейнасці. Трыядзінства вучонага, пісьменніка і педагога сталася гарманічным і паспрыяла стварэнню жыццядайнай навуковай і літаратурнай спадчыны.

Як па адукацыі, так і па прызванні ён быў, канешне, Педагог з вялікай літары. Улюбёны ў родную мову, вучыў, настаўляў і натхняў сваімі глыбокімі ведамі і асабістым прыкладам: спачатку – вучняў у школах, а пасля – будучых настаўнікаў і навукоўцаў – адпаведна – у інстытуце.

2

Я з прыемнасцю даведаўся выпадкова ў рэдакцыі «Народнай Волі», што ласкавая гаспадыня рэдакцыйнай прыёмнай Ніна Міхайлаўна Лявончык (дзявочае прозвішча Пакладок) была студэнткай Фёдара Янкоўскага. У Мінскім педінстытуце ён выкладаў даволі складаную навуку – гістарычную граматыку беларускай мовы, і студэнтка Ніна Пакладок слухала яго лекцыі. Я запытаўся, якое было ў яе ўражанне ад неардынарнага выкладчыка, яго лекцый, ад першай сустрэчы з ім. Ясныя вочы Ніны Міхайлаўны, здавалася, яшчэ больш пасвятлелі, засвяціліся душэўным святлом. Адчувалася – гэта быў любімы выкладчык. Субяседніца пачала з таго, як ён выглядаў вонкава: невысокага росту, з чорнымі, як смоль, валасамі, густымі чорнымі бровамі. І з ямачкай на барадцы (карціна, ці, лепш сказаць, фатаграфія памяці, выдатная). З гладка зачасанага валосся адна пасмачка ў яго непакорна выбівалася наперад, і ён двума пальцамі левай рукі закідаў гэтую сярэдзінку чуба дагары; пад правай рукою, калі ішоў на заняткі ды з заняткаў, звычайна трымаў папачку з патрэбнымі матэрыяламі. Хадзіў павольна, трошкі нахілены ўперад. Натуральна, Ніна Міхайлаўна ўспомніла першую пачутую ад знакага Янкоўскага лекцыю:

– Гэта была не столькі лекцыя, як задушэўная гутарка з намі, трыма групамі філфакаўцаў, у актавай зале. Гаворку пра беларускую мову, яе карані і развіццё выкладчык пачынаў здаля, з пытання пра вытокі нашага народа і пра тое, як з'явілася найменне «беларусы». «Адна з версій верагодных, – казаў ён, – светлыя, як лянок, валасы ў нашых далёкіх суродзічаў». *І далей: «Прыедзеш, бывала, на вёску з фальклорнай экспедыцыяй, а там высыпае з хат гурма дзетак розных узростаў – са светлымі валасамі, блакітнымі вачыма, як у Пакладок», – гаворыць Фёдар Міхайлавіч і паказвае рукою на мяне (я сядзела за другім сталом).*

Я не мог не пацікавіцца, як чытаў Янкоўскі лекцыі і які ён быў экзаменатар.

– Не чытаў ён, а прамаўляў, – сказала Ніна Міхайлаўна. – *І такая стаяла цішыня, што, калі б муха праляцела, было б чутно. Гэта быў чарадзей слова, майстар, які ўмеў выкладці тое, чым дасканала валодаў. Студэнты вельмі паважалі і любілі Фёдара Міхайлавіча. І пабойваліся. Быў ён патрабавальны, любіў дакладнасць, дысцыпліну, парадак.*

Ніна Міхайлаўна распавяла пра цікавы выпадак. Група здавала дыферэнцыраваны залік... А пасля першага правалу нейкі страх напаў на маладых людзей, усе адхінуліся далей ад дзвярэй.

– Паклічце, хай заходзяць, – казаў экзаменатар.

Ніхто не зайшоў і пасля таго, як ён выйшаў на калідор і паклікаў: «Заходзьце». Усе – як паглухлі. Ён ціха сабраўся і сышоў. Пазней ад імя тых, хто не здаў залік, на перамовы з Фёдарам Міхайлавічам пайшла студэнтка В.Макеева. Пытанне было адно: калі можна будзе здаць залік? Адказ быў нечаканы:

– Учора, Макеева, учора!.. *(У патрэбную хвіліну так мабілізоўваўся яго элегантны досціп.)*

Студэнтам-свавольнікам давялося яшчэ і яшчэ грызці навуку, каяцца і прасіць прабачэння ў строгага выкладчыка, каб ён палагадней і прызначыў час паўторнага іспыту. Умеў чалавек правучыць баязлівіцаў і неслухаў.

3

«Слова яго, шчырасць яго, вернасць яго можна браць у дарогу, як спрадвеку бяруцца хлеб», – так пранікнёна сказаў народны пісьменнік Беларусі Янка Брыль пра вучонага-мовазнаўцу і празаіка Фёдара Янкоўскага.

У кнізе «Моўныя адзінкі і кантэкст» (1992), прысвечаная светлай памяці Настаўніка – прафесара Ф.М.Янкоўскага, ёсць артыкул Г.М.Малажай «Руплівы даследчык і выдатны педагог» з такімі радкамі: *«Ф.М.Янкоўскі не быў кабінетным вучоным. Ён кожны дзень быў на людзях, з людзьмі, нават тады, калі дактары настойліва рэкамендавалі яму адпачыць ад «усяго». Але гэтае «ўсё» для Фёдара Міхайлавіча было яго жыццём, а ад Яго «адпачыць» нельга».*

Вось якраз тая акалічнасць, што ён быў на людзях, з людзьмі, давала яму і безліч нявыдуманых герояў ды непрыдуманых сюжэтаў для мастацкіх твораў. У яголых апавяданнях-мініяцюрах, абразках, эсэ, нарысах, эцюдах так шмат рэальнага жыцця, народнага характару, захапленняў і расчараванняў, радасці і болю. І скрозь аўтар выглядае арыгінальным, абсалютна непаўторным творцам, з яго бясконцымі моўнымі залацінкамі, адкрыццямі, а галоўнае – з яго ўменнем падачы хвалюючых падзей, здарэнняў, фактаў. Побач з людзьмі, прыгожымі душою, ён паказвае пустадомкаў, гнюсату, паўтаткаў, нелюдзяў. У кожным такім вырazе чалавека трапная характарыстыка. А з безлічы змястоўных прыказак і прымавак, ім сабраных у народзе, назаву хоць бы дзве, якія ніколі не страцяць актуальнасці: *«Для халуя і ката адна падрыхтавана плата», «Адною рукою дае, а дзвюма адбірае».* Збіральнік прыказак-скарбаў знаходзіў іх і ў творах вядомых аўтараў, да прыкладу ў Ларысы Геніюш: *«Не можа звонкі салавей свістаць на вочных нотах», «Няма без працы на ўмалот надзеі».*

Не магу не падкрэсліць істотную рысу Янкоўскага – яго чалавекалюбства. Некалі ён занатаваў у сваім Глускім раёне пачутае: *«Без людзей ні нараджацца, ні будавацца, ні паміраць».* Гэтак проста і праўдзіва! Адзін з раздзелаў кнігі «Радасць і боль» (1995), перавыдадзенай яголымі жонкай і дачкой, называецца «Дарагія мае простыя людзі. Добра з вамі». Чытаю-перачытваю абразок «І за гарою пакланюся», перанесены з аднайменнай кнігі ў гэтае новае выданне. Цёпла на душы ад чалавечае дабрыні, увагі і людской удзячнасці. Гісторыя быццам вельмі простая. Ад Карэлічаў пад Нёман на легкавічку ехалі мужчыны – аўтар і яго сябра. Спыніла іх нечаканае: *«На траве пры дарозе хлопчык. Ці то сядзіць, згорбіўшыся, ці то ляжыць. Каля дзіцяці – не ў ручках – вудка, побач – торбачка. Спыніліся, пагядзелі. Хворае, стагнала. Ручка на жывоціку. Калі неслі ў машыну, толькі нібы паказала, куды везці».* І далей: *«Сустрэла нас маці. Узяла з рук дзесяцігодчака. Стрымліваючы слёзы, сказала: «Я й за гарою вам пакланюся. Які вам дзякуй! Вялікі вам дзякуй, людцы!»*

Вярталіся мужчыны з нёманскіх берагоў праз чатыры дні. Завіталі ў двор, куды прывезлі таго рыбачка. Маці пазнала іх і клікнула з хаты Алеську, паказаць яго... Запрашала ў хату, у сад. А калі сядалі ў машыну, сказала зноў тое матчынае, шчырае, тое народнае, незабыўнае: *«Я й за гарою вам пакланюся». Дадала: «Гладкае вам дарогі. Хай будзе гладкая ваша дарога».*

А першая кніга мастацкай прозы Янкоўскага пачынаецца апавяданнем «Цёзка» – пра былога панскага парабка, каларытнага вусатага вясковага чалавека, з якім аўтар знаўся ў час ваеннага ліхалецця і які аднойчы памог разведцы. Дарэчы, калі ён даведаўся, што камандзір яшчэ і настаўнік, з таго дня ні разу не сказаў яму «ты». Фёдар Міхайлавіч сустракаўся з ім і пасля вайны. А ў снежні 1950-га аднаго разу, калі выкладчык выйшаў з аўдыторыі, яму сказалі: «Вас каля прафесарскай чакаюць». Так, там каля натоўпу студэнтаў стаяў старэнькі чалавек у доўгім кажусе, падперазаным шырокім саматканым поясам, з шапкаю пад пахаю і з доўгім ядлоўцавым пугаўём, на якім вісела чорная, на вузельчыках пуга. Барада была ўжо не рыжаватая – пабялела, вусы, як звычайна ўзімку, прыкметна пасекліся, парадзелі і паменшалі. Гэта быў пастарэлы цёзка Янкоўскага. Парукаўся ён, палез за пазуху і працягнуў капшук махоркі... Зазвінеў званок на лекцыю, і выкладчык папрасіў, каб дзед пачакаў толькі 50 хвілінак, а тады пагасцюе ў яго дома. А ён падвёў да акна і паказаў: на дворы інстытута, пад высокім гмахам, стаяла фурманка, чакаў нераспрэжаны конь.

– Не. Пабачыў во, што ў паны беруцца і чалавекам астаецёся, дый патрухаю сабе на ноч гледзячы. Пакуль даехаў, пакуль знайшоў, пакуль дачакаўся – во і сцямнела. Ехаць.

Любіў гэтую гісторыю распавесці вольнаю часінкаю сваім студэнтам выкладчык, што, дарэчы, засведчыла мая сумоўца Ніна Міхайлаўна Лявончык.

Сустракаюцца ў творах Фёдара Янкоўскага і людзі знакамітыя. Не можа не ўразіць яго гое бачанне легендарнага Рыгора Шырмы. Ужо самы пачатак апавядання палоніць і не адпускае, хоць карыстаецца аўтар звычайнаю моваю. За моўнаю прастатою бачыцца незвычайная ашчаднасць слова:

«Жалобны – на ўсёй Беларусі – дзень: не стала Якуба Коласа.

Я сустрэў Рыгора Шырму. Былі толькі два Шырмавы словы:

– Мы – асірацелі...

Сказаў, і сцяліся вусны. Ні слоў, ні пытання, ні ўздыхання.

Дарагі наш голубе Рыгор Шырма двума слоўцамі, толькі двума, усё сказаў: і хто нам Якуб Колас, і што ўсім нам, самому Рыгору Шырму, Коласава творчасць, Коласава дбайнасць, Коласава сіла.

Вялікі – пра вялікага».

Далей – самае істотнае. Пра Шырму, бліскучага прамоўцу ў паўнюткай інстытуцкай зале: яблыку няма куды ўпасці, пра каго б ці пра што б ні ішла гаворка – пра акадэміка Браніслава Тарашкевіча ці пра беларускую народную песню: *«Аднолькава наструнена слухалі Рыгора Шырму і студэнты, і пяць дзясяткаў выкладчыкаў...»* І яшчэ – пра тое, які непаўторны ўрок роднага слова праводзіў славуты народны артыст, як браў у рукі розныя кніжкі і зачытваў перад мноствам слухачоў недарэчныя вырaзы ў апрацаваных народных казках...

У 1977 годзе Фёдар Янкоўскі прывітаў народнага пісьменніка Янку Брыля публікацыяй «Ідзе хораша, сумленна, смела». Ён, Фёдар Міхайлавіч, так умее нязмушана, натуральна, так хораша распавесці пра асобу творцы, заўважыць тое, чаго не заўважае ніхто. Калі мовазнаўца гаворыць пра ўзоры сучаснай беларускай літаратурнай мовы празаіка – гэта і не дзіва, але калі ён пакавае напоўніцу, што за чалавек гэты народны пісьменнік, які ён надзейны сябра і чым яшчэ валодае, апроч таленту празаіка, – гэта прыемна здзіўляе. Аказваецца, Брыль меў фенаменальную памяць. *«Я не раз чуў, слухаў Брылёва чытанне – без тэксту ў руцэ – Л.Талстога, А.Чэхава, М.Горкага, Бібліі, А.Міцкевіча, М.Прышвіна... – піша Ф.Янкоўскі. – Веданне моў? Выдатна – рускую, польскую, украінскую, някепска – нямецкую, латынь, старaславянскую...»* І, пэўна, мала хто ведае, як хораша спяваў Іван Антонавіч беларускія, украінскія, польскія, рускія, іншыя славянскія народныя песні. Янкоўскі гаворыць чытачам, што, калі б запісалі іх у выкананні Івана Антонавіча, *«атрымалася б цікавая і аб'ёмная анталогія народнай славянскай песні. Анталогія з брылёўскім адчуваннем гумару і сатыры, лірызму і рашучасці, пашаны да чалавечага і пагарды да нялюдскага».*

А як прыгожа Фёдар Янкоўскі віншаваў юбіляра ў згаданай вышэй публікацыі: *«Янку Брылю шэсцьдзясят. Якраз у жніўні. Няхай яму, дарагому Янку Брылю, будзе яшчэ многа жніва. Няхай яго будучыя жніўні будуць нажонныя і ўмалотныя. А жнівень – і сяўба. І не чаго-небудзь, а самога Хлеба».* Мудра. Глыбока. І непаўторна.

У свой час у маёй свядомасці дзейнасць Фёдара Янкоўскага асацыіравалася гэтаксама з сяўбою і жнівом. У верасні 2018 года і з'явіўся такі верш.

Будуць будні і святы ЖНІВА

Светлай памяці Ф.Янкоўскага

Гаспадар быў цудоўны –
і справу вярышу:
Шчыраваў на палетках
багатай душы.
Быў ён сейбіт, які забываў пра сябе,
Так аддадзены ўвесь запаветнай сяўбе!
Пра сваю Беларусь, мову родную дбаў,
Ліст апошні пакуль на зямлю не апаў.
Заклапочаны, і не заўважыў, калі
Ўдалячынь праплылі чарадой жураўлі.
Спрацаваны, збалелы, пайшоў
на спачын...
К сэрцу вобраз яго прыхінем,
памаўчым.
А наперадзе – будні і святы ЖНІВА,
З адчуваннем прасторы яго, хараства.
І наперадзе – сейбіту нізкі паклон
За натхнёную працу,
за дзейнасці плён.

Васіль ЖУКОВІЧ,
сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Народная Воля http://www.nv-online.info
10 САКАВІКА 2021 г.

ДАТА

103 гады таму была абвешчана Беларуская Народная Рэспубліка

103 гады таму, 9 сакавіка 1918 года, у акупаваным кайзераўскімі войскамі Мінску была прынята Другая Устаўная грамата, што абвяшчала БНР. А праз два тыдні, 25 сакавіка, была абвешчана незалежнасць Беларускай Народнай Рэспублікі.

За тыдзень да гэтага паміж немцамі і бальшавікамі быў заключаны Брэсцкі мір. За немцамі заставалася паўночна-заходняя частка Беларусі, а бальшавікі мусілі атрымаць цэнтральныя і ўсходнія тэрыторыі. Апроч таго, немцы паабяцалі бальшавікам не прызнаваць ніякіх дзяржаў на акупаваных тэрыторыях, якія пасля 3 сакавіка 1918 года абвясцілі пра сваю незалежнасць. Народны Сакратарыят і Выканаўчы камітэт Рады Усебеларускага з’езда нямецкія ўлады, што сядзелі ў Мінску, таксама не прызнавалі.

Сябры Народнага Сакратарыята. Сядзяць – Алесь Бурбіс, Янка Серада, Язэп Варонка (старшыня НС), Васіль Захарка; стаяць – Аркадзь Смоліч, Пётр Крачэўскі, Кастусь Езавітаў, Антон Аўсянік, Лявон Заяц.

У такіх умовах беларускія палітыкі вырашылі абвясціць Другую Устаўную грамату. Першая грамата была апублікавана 21 лютага.

Тэкст Другой граматы складаўся з васьмі пунктаў. У межах рассялення беларускага народа сімвалічна абвяшчалася Беларуская Народная Рэспубліка. Часова заканадаўчую ўладу ў БНР брала на сябе Рада І Усебеларускага з’езда.

Абвяшчаліся правы і вольнасці грамадзян і народаў Беларусі: свабода слова, друку, сходаў. Была скасавана прыватная ўласнасць на зямлю, устаноўлена працяглaсць рабочага дня 8 гадзін, абвяшчалася роўнасць усіх моў і права ўсіх народаў на аўтаномію.

18 сакавіка Рада Усебеларускага з’езда была перайменавана ў Раду БНР, 23 сакавіка ў яе склад была ўключана Віленская Беларуская Рада, а раніцай 25 сакавіка была прынята Трэцяя Устаўная грамата, якая сімвалічна абвяшчала незалежнасць БНР.

РЭЗАНАНС

Аўтаслесара з Белаазёрска 7 разоў штрафавалі за пратэсты

Ён адмовіўся рамантаваць машыны сілавікоў

Пасля жнівеньскіх падзей аўтаслесар з Белаазёрска (Брэсцкая вобласць) **Уладзімір Зубрыцкі** прынцыпова перастаў рамантаваць машыны міліцыянтаў. З пачатку выбарчай кампаніі на яго склалі сем пратаколаў за актыў пратэсту. Аднак ад сваёй грамадзянскай пазіцыі ён не адмаўляецца.

«Пасля выбараў міліцыянты неаднаразова прасілі адрамантаваць машыны. Мой адказ заўсёды быў адмоўны. Не хачу дапамагаць людзям, якія не абараняюць сваіх грамадзян», – кажа 30-гадовы белаазёрскі аўтаслесар.

Ён сцвярджае, што на адмову ў рамонце супрацоўнікі праваахоўных органаў рэагавалі спакойна, пагроз яму не паступала.

«У асноўным сыходзілі моўчкі. Часам казалі: «Зразумела». Можа, сапраўды, усведамлялі, што нарабілі», – кажа малады чалавек.

Уладзімір расказаў, што быў адным з першых у горадзе, каго асудзілі паводле самага «папулярнага» адміністрацыйнага артыкула 23.34. Пасля пачатку выбарчай кампаніі на аўтаслесара склалі сем пратаколаў за несанкцыянаваныя акцыі. Затрымлівалі яго ў большасці выпадкаў раніцай, на працоўным месцы. Але былі і выключэнні.

14 кастрычніка, калі Зубрыцкі забіраў дзяцей з дзіцячага садка, (Уладзімір мае дзвюх дачок, 6 і 4 гадоў) яго спынілі прадстаўнік брэсцкага ГУБАЗіК, начальнікі крымінальнага вышуку і мясцовай міліцыі. Уладзіміра даставілі ў Белаазёрскі РАУС разам з дзецьмі. Паколькі мужчына быў адміністратарам чата тэлеграм-канала «ЯМы 97 Белаазёрск», яму загадалі выдаліць групу, пасля чаго адпусцілі. Як сам ён гаворыць, *«абышлося без сур’ёзных наступстваў»*.

«Некалькі разоў міліцыянты прыходзілі да мяне без «папер». Тады я патрабаваў, каб адразу склалі пратакол затрымання. Казаў: «Няма папер – ідзіце шукайце!» Такім чынам іх адваджваў. Апошнія два разы мной займалася не раённая міліцыя, а крымінальны вышук. Яны ўжо дзейнічалі больш груба і нахабна – абодва разы мяне забіралі без складання пратакола. Першы раз сілай, на другі я ўжо добраахвотна пайшоў, таму што знаёмым пачалі даваць артыкулы за супрацiў».

Уладзімер Зубрыцкі (Courtesy Photo)

«Мяне няма за што прыцягнуць»

Паводле слоў Уладзіміра, практычна ўсе штрафы, якія ён атрымаў (іх сумарная колькасць перавышае 3600 рублёў) выплаціў сам. Нягледзячы на тое, што гэта ўдар па сямейным бюджэце, сваякі Уладзіміра ва ўсіх рашэннях яго падтрымліваюць.

«Мяне няма за што прыцягнуць, але сілавікі спрабуюць. Калі мясцоваму міліцыянту размалявалі плот, сказалі, што гэта я зрабіў. Нада мной пастаянна вісіць пагроза крымінальнага пераследу».

Раніцай 26 лістапада на месцы працы Уладзіміра Зубрыцкага адбыўся пажар. У будынку станцыі тэхнічнага абслугоўвання былі вялікія пашкоджанні, згарэла абсталяванне.

«Ужо на наступны дзень мяне затрымаў крымінальны вышук. Першае, што сілавікі сказалі: ходзяць чуткі, і, хутчэй за ўсё, недарэмныя, што гэта ты падпаліў. Я пачаў сцвярджаць, што гэта хлусня, таму што я там прапрацаваў каля 10 гадоў. З усімі калегамі мы ў сяброўскіх стасунках, – расказвае Уладзімір. – *Потым праваахоўныя органы ад мяне адчапіліся. Сітуацыя неяк вырашылася»*.

Праблем з пошукам новай працы Уладзімір не меў. Паводле яго слоў, пасля пажару знаёмыя адразу ж прапанавалі перайсці ў суседнюю СТА (іх у горадзе тры).

«Большасць з тых, хто са мной працуе, прытрымліваюцца такіх жа поглядаў, што і я. Выходзілі на плошчу, стаялі ў «ланцугах салідарнасці». Свае людзі, можна сказаць», – кажа Уладзімір. Гаворыць, што сёння сваю грамадзянскую пазіцыю будзе праяўляць *«больш асцярожна»*. Аднак па-ранейшаму сцвярджае, што рамантаваць машыны сілавікоў не будзе. *«Гэта мая прынцыповая пазіцыя. І яна толькі ўмацоўваецца»*.

ШАХМАТЫ

Творчасць чытача

Сваю новую задачу-мініяцюру прапануе наш пастаянны аўтар, вядомы беларускі паэт **Васіль Жуковіч** *(гл. дыяграму)*.

Белыя: Крf7, Фh1, Cf5, Cg5 (4).

Чорныя: Кре5, пп. d5, h7 (3).

Мат за 2 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі ***(220030 г.Мінск, вул.Энгельса, 34а)*** або на электронны адрас: ***vadim_ne67@mail.ru***.

Змена задання

Свае эцюды даслаў нам **Віктар Жук** з Брэста.

№1 **Белыя:** Крh1, Лf3, Kg1, Kg6, пп. d5, g7 (6).

Чорныя: Крg8, Лd4, Cg4, пf5 (4).

Выйгрыш.

1.Ke7+ Кр:g7 2.К:f5+ C:f5 3.Л:f5 Крg6 4.Ле5.

№2 **Белыя:** Крс7, Ле6, Са1, Ка6, пп. f3, h3 (6).

Чорныя: Кра4, Ле5, Kd4, пп. b4, e3, f6 (6).

Выйгрыш.

1.C:d4 Л:е6 2.Кс5+ Кра3 3.К:е6 е2 4.Сс3 bc 5.Kd4 e1Ф 6.Кс2+ Крb2 7.К:е1 Крс1 8.Kd3+ Крd2 9.Кb4 Кре3 10.h4 Крf4 11.Крd6 Крf5 12.Kd5 Крg6 13.К:с3 Крh5 14.Кре6 Кр:h4 15.Ке4.

Эцюд-блізня (без белай пешкі h3). Тут заданне ўжо іншае – **нічыя**.

1.C:d4 Л:е6 2.Кс5+ Кра3 3.К:е6 е2 4.Сс3 bc 5.Kd4 e1K 6.Kb5+ Крb4 7.К:с3 Кр:с3 8.Крd6 Крd4.

Маладзёжныя баталіі

У Мінску адбыліся чэмпіянаты Беларусі да 18 гадоў. Сярод юнакоў (53 удзельнікі) прызавую тройку склалі майстар ФІДЭ **Максім Царук**, майстар ФІДЭ **Арцём Сіняўскі** і **Глеб Галкін**. Сярод дзяўчат (29 удзельніц) – **Ксенія Норман**, **Варвара Палякова** і **Караліна Галоўчыц**. Экс-чэмпіёнка Беларусі сярод жанчын **Аляксандра Тарасенка** выступала ў юнацкім турніры і заняла 11-е месца.

Прапануем дзве партыі са згаданага спаборніцтва.

Іван Сінюковіч – Арцём Сіняўскі

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Kd2 c5 4.ed Ф:d5 5.Kgf3 cd 6.Cc4 Фd8 7.0-0 Kc6 8.Kb3 a6 9.Kb:d4 K:d4 10.Ф:d4 Ф:d4 11.K:d4 Cd6 12.Ce2 Kf6 13.Cf3 0-0 14.Ce3 e5 15.Kb3 e4 16.Ce2 Cg4 17.C:g4 K:g4 18.h3 K:e3 19.fe Ce5 20.c3 Лас8 21.Лаd1 b5 22.a3 g6 23.Лd5 Cg3 24.Лg5 Cb8 25.Лf6 Крg7 26.Л:а6 f5 27.Ле6 Лf6 28.Ле7+ Крg8 29.Kd2 Лd8 30.Лb7 h6, 0:1.

Аляксандра Шабан – Караліна Галоўчыц

1.d4 Kf6 2.c4 g6 3.Kc3 Cg7 4.e4 d6 5.Cg5 c5 6.d5 0-0 7.Ce2 a6 8.a4 e6 9.a5 h6 10.Ce3 ed 11.cd Ле8 12.f3 Kbd7 13.Kh3 b5 14.ab6 K:b6 15.Kf2 Kh7 16.Фd2 h5 17.0-0 a5 18.Ла3 Ca6 19.C:a6 Л:а6 20.Фе2 Ла7 21.Лfa1 Лае7 22.Фd3 C:c3 23.Л:с3 а4 24.b4 ab3 25.Фd1 b2 26.Лb1 Фа8 27.Cf4 K:d5, 0:1.

Перамога на Балканах

Дзеючы чэмпіён Беларусі сярод мужчын міжнародны майстар **Міхаіл Нікіценка** выйграў турнір у сербскім Нові Садзе. З дзесяці партый ён перамог у шасці, а чатыры звёў унічыю. Вось адна з пераможных партый.

Міхаіл Нікіценка – Хасан Селік

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Kd2 c5 4.ed Ф:d5 5.Kgf3 cd 6.Cc4 Фd6 7.0-0 Kf6 8.Kb3 Kc6 9.Фе2 Ce7 10.Лd1 e5 11.h3 Ce6 12.Cb5 Kd7 13.c3 a6 14.C:c6 Ф:c6 15.cd e4 16.Ke5 Фd5 17.Kg4 C:g4 18.hg 0-0 19.Kd2 Kf6 20.Kf1 Фе6 21.g5 Kd5 22.Kg3 e3 23.fe C:g5 24.e4 C:c1 25.Ла:с1 Kf6 26.Фf3 Лfe8 27.e5 Kd5 28.Kf5 b6 29.Лf1 f6 30.Лсе1 Ла7 31.ef, 1:0.

Праверце адказы

Задача **А.Савянка**, змешчаная ў “Народнай Волі” 23 лютага, рашаецца: **1.Фf4!** Кампазіцыі С.Дарошчанкі: **№1. 1.Ke6. №2. 1.Kh4. №3. 1.Ле8.**

Першымі правільна рашылі **Чэслаў Якубоўскі**, **Сяргей Галкін**, **Ігар Ананіч**, **Віктар Жук**, **Сяргей Цяльпук**.

Вадзім ЖЫЛКО.

БУДЬТЕ ЗДОРОВЫ!

Высокое давление убивает!

Как его снизить в домашних условиях без таблеток

Половины всех инсультов и сердечных приступов можно избежать, если укрепить сосуды и защитить их от высокого давления.

Как укрепить сосуды

Как уверен директор Центра профилактики и спортивной медицины Мюнхенского университета **Мартин Халле**, около 50 процентов сердечных приступов и инсультов можно было бы избежать, если бы гипертония была своевременно диагностирована и нейтрализована.

По его словам, даже не сильно повышенное артериальное давление повреждает кровеносные сосуды и вызывает сердечно-сосудистые заболевания. Только при наилучшем значении 120/80 мм рт.ст. сосуды не подвергаются опасной нагрузке, более высокие показатели сигнализируют о перегрузке кровеносной системы.

Три основные причины высокого давления:

- ожирение,
- сидячий образ жизни,
- неправильное питание.ё

Как реально снизить давление в домашних условиях

Примерно у половины пациентов, получающих лекарства, сохраняется гипертония. Эксперт предупреждает, что без изменения образа жизни снижать высокое давление бесполезно.

Доктор Мартин Халле рекомендует следующие шаги для снижения давления без таблеток.

- Физическая активность. Даже 15-минутная прогулка в день может снизить давление на 5–8 мм рт.ст. Езда на велосипеде, пеший туризм, скандинавская ходьба и бег трусцой подходят идеально! Просто наслаждайтесь упражнениями на свежем воздухе.
- Похудение. Каждый сброшенный килограмм успокаивает сердце и укрепляет сосуды. На каждые сброшенные 10 килограммов веса артериальное давление снижается на 5–10 мм рт.ст.
- Питание. Строгой диеты не требуется, ешьте больше овощей, желательно разных, и меньше хлеба, колбасы и сыра. Внимание! Потребление соли способствует повышению давления.

Здоровая, богатая овощами диета плюс ежедневные упражнения приводят к потере веса, а это самое важное естественное средство от высокого кровяного давления, не менее эффективное, чем таблетки.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 326-68-71
Рэкламны аддзел (017) 363-66-04
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ